Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 305 (13794) | 1974 оной декабриин 29, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

Зэдынхидэй үүсхэл дэмжэе

ТУГАЛНУУДАА ҺАЙНААР ТҮЛЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Мүнөө орон доторoo һү-а, нооһо болон бусад хү- ажахын продуктнуудые ог дэлбэгээр абахын тула ай тоо олошоруулжа, г шэмыень эрид дээшэ-лхэ зорилго бүри хурсаар гдана. Тиимэһээ тугал-, һаалишан, хонишон, йшан бүхэн саашадаа оролдосотойгоор ажал-а, эрхим амжалтануудые аха болоно.

жээнтэй дашарамдуулан, ынгөө тушаалта ажал ту- хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэ-эйб.

айшан гээд нарай тугал-дые гарзада оруулангүй- тобир һайнаар түлжүүл-а гэжэ нэгэ зариман һо-одог. Минии һанахада, лнуудые нарайһаань о илангаяа һайнаар, зү- түлжүүлхэ, эдеэлүүлхэ, ай, сэбэр байрада байл- шухала. Нарай тугал- түрэһэн сагһаа эхи- түлигдэдэггүй байрада гагдана. Тиигэжэ тугал-айнгаа бэеые бэхижүүл-и, элдэб үбшэнһөө һэр-эбди. Гэхэтэй хамта, ту-йнгаа ниимэ байрын сон-оожые, хажуу хана та-ань һайса шэглэхэ, хүб-, һалхинай һэрьехэгүй- дулаалхада һайн. Нарай ай байрада үбэлэй шэмэ- хүйтэндэ һэрьежэ бай-түбэгтэй, тугалнууд хүй-бажа ханяаха, гэдэһэнэй ндэ нэрбэгдэхэ бшуу.

рай тугалнуудай эгээл усалгатай үе түрэһэн аа үзэгдэдэг. Һая гара-тугалые сагаадагдаһан, лэгдэһэн, зузаан һо-о дэбдиһэн тусхай клет-уд соо оруулнабди.

талые 20 үдэрэй турша-рофилактори гэжэ нэр-дэг тусхай таһалгада анабди. 20 хоногтой бо-оо тугалнууд эхынгээ . һүн дээрээ заабол агдадаг. Түрүүшын та-онногто, тугалай шэгнүү- хараада абажа, тугал дэ хоёр хахад ча- хугасаада 500—600 ураг үгтэдэг. Энэ та-оногые айхабтар ха-алгатай үе гэжэ тоолог- Нарай тугалые мушха-олоомоор бэеыень ар-, массаж хэдэг байнаб. ай ямар туһатайб гэ- тугалай шуһанай эрье- һайжаруулна бшуу. массаж хэхэдэ тугал до һэргэг, солбон бо-оо гадна, эдеэндээ һайн юм. Тэрэшэлэн туга-оогтоогдомол нэгэл саг-эллэхэдэ һайн.

ридохи хоногһоонь үбһэ соонь табидаг, гушан оо үбһэ тэжээлһээ кукурузын силос хо-оогуур хэгдэдэг, тэрэ- минеральна тэжээл о дабһан, яһанай гу-мел үгтэдэг юм. Һаба соорнь һүндэнь уһа о гү, али сэбэр уһа даг байнабди. Тиигээд жоһон хойнонь шэмэтэ минеральна тэжээлэй рационой ёһоор хубаа-дажа үгтэнэ. Иигэжэ эдеэлүүлһэн туга- үргэнөөр түлжэдэг. гараһан тугалнууд элдэб үбшэндэ дайрагдадаг байһаниинь мэдээжэ. Илангаяа гэдэһэнэй үбшөөр үбдэхэ ушарнууд хаа хаанагүй тохёолдодог. Тиимэһээ тугалшан энээндэ эртэнһээ бэлдэхэ, тугалай элдэб үбшэниие ойлгожо абаха, тэрэниие яажа эмнэхэ гуримтай танилсаха болоно. Тиимэ хадань бидэ тугалшад, өөһэдөө биомицин, синтомицин ба бусад эмүүдэй яажа хэрэглэгдэхэ тухай мэргэжэлтэй болонхойбди. Эмнэлгэ хэхэдээ ямар эмые ямар сагта уулгаха, хоорондонь ямар зайтайгаар тарилга хэхэб гэһэн ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй заабарине наринаар сахиха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, тугалда бужуу үбшэн хямдаханаар халдадаг. Теэд энэ үбшэн тиимэ бэлээр һалажа үгэдэггүй. Мүнөө энэ үбшэниие усадхахын тулада манай ветеринарнууд 20 процентнэ ногоон байбанда (медный купорос) 80 процент лизол худхажа, зохисотой эм түхеэрнэ. Энэ эмые тугалай бужууда түрхижэ, бэлэхэнээр үгы болгодог аргатайбди.

Тугалнуудай гурба-дүрбэ һаратай боломсоор үбэлэй сагта наратай, игаабари үдэр байбал, хоёр часай турша соо сэбэр агаарта ябуулнабди.

Зун, намарай урин дулаанда тугалнуудай шэгнүүрые сүүдхэдэ 800—900 граммаар нэмээнэбди. Мүнөөшье тугалнуудни сүүдхэдэ 800 граммаар нэмэнэ. Тугалнууд 6—7 һаратайдаа 150 килограмм шэгнүүргэй болгогдожо, ондоо гүүртэдэ тушаагдана. Тэрэшэлэн тугалнуудаа һара бүри шэгнэжэ, тусхай дэбтэртэ тэмдэглэдэг байнабди.

Үбэлжэлгын үедэ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлэе гэһэн Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай уряа бэшэгые тон зүб дээрэ тооложо, үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэбди. Би өөрынгөө хори гаран жэлдэ мал харууһалһан дүй дүршэлые хэрэглэн, энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ 40 тугалай шэгнүүрые сүүдхэдөө 800—900 граммаар нэмээжэ, гээлтэ хоролтогүй тобир һайнаар түлжүүлхэ уялга абанхайб. Энэ уялгаяа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, түрэл партиингаа түүхэтэ XXIV съездын баталан абаһан гайхамшагта Программые дүүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсаха байнаб. Манай гүрэн түрэ бидэнэр, жиирэй малшадай үдэр бүриин үнэн сэхэ ажал хэрэгые үндэрөөр сэгнэдэг гээшэ. Малшадай Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ амжалта туйлаһаниием хараадаа абажа, манай засаг түрэ намда Октябриин Революциин орден барюулаа. Иимэ ехэ шагнал хайрада хүртөөд байхадаа, Эхэ оронойнгоо аша туһада улам эршэтэйгээр хүдэлхэ урма зориг оронош.

Ц. БУДАЖАПОВА,
Сэлэнгын аймагай Карл-Марксын нэрэмжэтэ колхозой тугалшан.

ТЕХНИКЭ ЗАҺАБАРИЛГА ТҮРГЭДХЭХЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ажахынууд машина, техникээ, трактор, автомашинануудай техническэ харууһыень улам һайжаруулжа, дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэдэг боложо байна. Ушарынь хадаа ажахы бүхэн машинно-тракторна паркаяа үрэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха түсэбөө жэншэдгүй бэелүүлнэ бшуу. Хоёрдохёор, машина, техникээ ашагтайгаар хүдэлгэхэдэнь, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн горитойгоор доошолжо, гаргашаншье нилээд хородог байна гэхэ гү, али ажахынуудай экономико улам бэхижэнэ. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, инженернэ-техническэ хүдэлмэрилэгшэд заһабарилгынгаа мастерскойнуудые саг дарыдань бэлдэжэ, заһабарилагшадаар дүршэлтэй механизаторнуудые томилһон байна. Мүн хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникэ заһабарилгаяа түргэн болзорто, эмхитэйгээр үнгэргэхын, һайн шанартайгаар заһабарилхын тула механизаторнуудай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, урмашуулгын гуримуудые зохёогоо.

Республикымнай колхозууд байгша оной дүрбэдэхи кварталда түсэбэй ёһоор 445 трактор заһабарилха аад, декабриин 20-ной байдалаар 440 трактор бэлэн болгоо. Һүүлэй мэдээгээр Баргажанай, Я р у у н ы н, Улаан-Үдын аймагуудай колхозуудта хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Эдэ колхозуудай механизаторнууд трактор, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха байгша оной IV кварталай түсэб декабриин 10-да сүм дүүргээд, мүнөө ерэхэ жэлэй 1 кварталай даабаряар ажаллажа байна. Жэшээлбэл, Яруунын аймагай «Дружба» колхоз зундаа бухы сеялкэ, плуг, культиваторнуудаа заһабарилжа бэлэн болгонхой. Эдэ үдэрнүүдтэ тус колхозой бүлэг механизаторнууд тракторнуудаа заһабарилжа байна. Харин нүгөөдүүлынь малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэнь горитой туһаламжа үзүүлнэ.

Тиин гэһээ Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай колхозуудта хүдөө ажахын машина, техникэ, тракторнуудые заһабарилха хүдэлмэри мүнөө хүрэтэрөө эмхидхэгдээгүй. Заһабарилагшадай хэхэ ажал тодорхойлогдоогүй, графигыншье зохёогдоогүй байһаар. Эдэ үдэрнүүдтэ заһабарилгынгаа графиг зохёожо механизаторнуудайнгаа ажал һаял эмхидхэжэ байна. Машина, трактор заһабарилха хүдэлмэреэ эмхидхэнгүй унжагайруулһандаа Сэлэнгын аймагай хүдөө ажахын управлениин ахамад инженер П. Ф. Еронов, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад инженер В. Ф. Фёдоров, энэл ажахын ахамад агроном М. В. Аханянов гэгшэд шанга донгодолгодо хүртэһэн юм.

Һүүлэй дүнгүүдые согсолон харахада, хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэри бүри урагшатайгаар ябуулагдаха аад, республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй запасной частьнуудаар хүсэд хангаагүй дээрэһээнь хараалагдаһан түсэб дүүргэгдэнэгүй. Мүнөө үедэ «ДТ-75 М» түхэлэй тракторнуудай запасной часть олоор дуталдажа, заһабарилга һаатуулагдажа байна. Илангаяа республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй мастерскойнуудта тушаагдаһан тракторнууд хаһа сагтаа заһабарилагданагүй, түхэреэн жэл соо хэбтэнэ. Гадна мүнөө хүрэтэр «К-700» түхэлэй трактор заһабарилха шухала асуудал үшөөл шиидхэгдээгүй байһаар. Мүн үбэлэй үедэ механизаторнуудай бүгэдэ нийтын һуралсал жэгдэ һайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Эдэ бухы дутагдалнуудые дары усадхабал, ерэхэ түгэсхэхы жэлдэ хабарайнгаа тарилгые богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэгдэжэ, баян ургасын эхи үндэһэ табигдахал бэлэй.

А. СЫМБЕЛОВ,
Буряадай Хүдөө ажахын министерствын ахамад инженер.

ТҮЛ АБАЛГЫН УРДА ТЭЭ

Һаяхан Захааминай аймагай Хамниин совхоздо ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хонишод болон зоовэтеринарна мэргэжэлтэд сугларжа, шэнэ түл абалгада хэр зэргээр бэлдэһэн тухайгаа хэлсэбэд.

Тус совхоздо аймагай суута хонишод Ц-Д. Галданов., Д-Н. Норбоев, Г. Базаров. Е. Норбоева гэгшэд ажалладаг. Эдэнэр хэдэн жэлэй турша соо 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абадаг дүршэлтэй юм. Тиимэһээ тэдэнэй дүй дүршэлые халан абажа, онол аргыень шудалхаяа Далахайн, Енгорбойн, Дүтэлүүрэй, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай хонишод эндэ сугларaa бшуу.

Ерэһэн айлшад хоёр бүлэг боложо хубааранд, Хуртага. Хобхон, Хасуурта гэжэ газарта үбэлжэдэг эхэ хонидой отарануудта ошожо, хонишодой ажал шалгаа. Ажахын 12 отара дээрэ бүхыдөө 6779 эхэ хонин харууһалагдадаг юм. Тиин айлшад эхэ хонидые харууһалха, шэнэ түл абалгада бэлдэхэ, хурьгадые тэнжээхэ тухай олон шэнэ һонин аргануудтай танилсаа.

Тиигэжэ энэ ляншалга аймагай хонишодто аргагүй туһа болохо ёһотой. Юуб гэбэл, оройдоол хахад һара болоод, хонид хурьгалжа эхилхэнь бшуу.

Д. ЛЫГДЕНОВА.

«Коммунизм» колхоз (Ярууна). Аймаг соогоо мэдээжэ болоһон хонишон Ц. Доржиев хэдэн жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга түлжүүлдэг. 1975 ондо бүри олон түл абаха гэһэн республикын түрүү хонишодой мүрысөөндэ тэрэ оролсохоор шиндээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Ц. Доржиев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ САГ ҺОНИН

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ Р. А. АГИРБОВТА, Г. Г. УНЖАКОВАДА ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет худалдаа наймаанай талаар аша габьяатай байһанайнь түлөө

РСФСР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ

гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

1. **Агирбов** Рашид Аминовичта — Ставрополиин хизаарай Карачаево-Черкесскэ облпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ.
2. **Унжакова** Галина Георгиевнада — Буряадай АССР-эй Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшын орлогшо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 оной декабриин 27.

«КОСМОС-701» НИИДЭҺЭЭР

Газарые тойрон ниидэдэг «Космос-701» гэжэ ээлжээтэ хэмэл спутник 1974 оной декабриин 27-до Советскэ Союзда табигдаба.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхын тулада энэ спутникта научна аппаратура тодхогдонхой. Энэ аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Залан ябуулха-тоолон тодорхойлхо түб оронһон мэдээсэлнүүдые шэнжэлжэ байна.

(ТАСС).

ЭРИД ШАНГА БУРУУШААЛГА

ВЦСПС мэдүүлгэ хэбэ. Гватемалын хархис этэгээдүүдэй шэнэ гэмтэ ябадал — ажалша арад зоной амин шухала аша туһын түлөө, демократиин ба социальна дэбжэлтын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэлшэ, Гватемалын ажалай партиин ЦК-гай генеральна секретарь нүхэр Уберто Альварадо гэгшые алаһан тухай мэдээсэлые совет хүнүүд гүн гүнзэгы сэдьхэлһээ дураа гутан дуулаба. Виктор Мануэль Гутьеррес. Бернардо Альварадо Монсон. Марио Сильва Хонама болон политическэ, нийтын ба профсоюзай элитэ бусад олон тоото ажал ябуулагшадые алаһанайнгаа һүүлээр У. Альварадо гэгшые алаһан ушар Гватемалын хархис этэгээдүүдэй бузар бузагай ээлжээтэ хорото аашань болоно.

Нүхэр Уберто Альварадо гэгшые алаһыень эрид шангаар буруушаажа байһан тухай, Гватемалын патриодуудые мүрдэлгээ болюулха, орон дотор хэгдэдэг олон тоото алалга хюдалгада эсэс табиха гэһэн эрид шууд эрилтэ хэһэн тухай хэдэн миллион совет ажалшадай үмэнэһөө энэ мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

СОВЕТ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ КОМИТЕДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

Гватемалын ажалай партиин ЦК-гай генеральна секретарь Уберто Альварадые Гватемалын засагаархидай хорото муухайгаар алаһан тухай һураг мэдээсэлые совет хүнүүд ехэ гашуудалтайгаар дуулаа гэжэ совет эхэнэрнүүдэй комитедэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша дүлэтэ патриот, эб найрамдалай, демократиин ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлшэ, уран зохёолшо-гуманист, социально-экономическа асуудалнуудаар олон тоото зохёолнуудай автор байһан нүхэр Уберто Альварадые Гватемалада, Советскэ Союзда ба бусад оронуудта мэдэдэг юм.

Нүхэр У. Альварадые зэрлиг муухайгаар алаһан ушарые, Гватемалын патриодууд тушаа хэгдэдэг хуули бусa аашануудые совет эхэнэрнүүдэй комитет эрид шууд буруушаана.

Гватемалын үнэн сэхэ хүбүүе зэрлиг муухайгаар алаһан ябадалые эрид шууд буруушааһан, энэ ороной патриодууд ба демократууд тушаа хэгдэдэг гүрдэлгэ мүрдэлгэнүүдые дары болюулха гэһэн эрилтэтэй телеграмма совет эхэнэрнүүдэй комитет ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймай нэрэ дээрэ эльгээгээ.

Гватемалын патриодууд ба демократууд тушаа энэ ороной засагаархидай үйлэдэжэ байһан аашануудые эрид шууд буруушаажа байһан тухай телеграмма совет эхэнэрнүүдэй комитет Гватемалын президент Э. Лаугерудада эльгээһэн байна.

(ТАСС).

Танилсагты: шэнэ арга

ТАРГАН МАЛ ТУШААХАДА АШАГТАЙ

Улаан-Үдын аймагай Никольскын совхоз һүүлэй үедэ республикын ажахынуудай мяханда тушааһан бага шэгнүүртэй малые богони болзорто тусгаар байра соо шахажа таргалуулха шэглэлтэй болоһон юм. Энэ түрүү арга тухай газетэдэ бэшэгдэжэ, олондо дуулгагдаһан байха. Теэд мүнөө тус совхозой мал шахан таргалуулха шэнэ аргын али бухы нюусануудые тайлбарилан, аша үрэ, дүй дүршэл тухайнь дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэмнай.

Мал, гахай шахан таргалуулдаг Улаан-Үдын совхозһоо амяарлагдажа, Никольскын совхоз байгуулагдахадаа тус ажахы хони, үхэр шахан таргалуулха тусхай шэглэлтэй болгогдоо юм. Ушарынь хадаа урдандаа гахайнуудые шахалсахадань, заабол, үхэр, хонидынь хүсэд һайнаар таргалуулагдадаггүй байгаа. Совхозой ахамад зоотехник Георгий Гаврилович Зубковой мэдүүлһэнэй ёһоор, малда үгтэхэ таряа талханай диилэнхи хубинь гахайнуудта гаргашалагдадаг байһан юм. Тиигэжэ һүрэг үхэрнүүдынь рационой ёһоор, хубаарилагдаһан үбһэ, һолоомо, силосһээ гадна, үдэртэ тус бүрөө 1—1,5 килограммһаа ехэ бэшэ таряа талханай зүйлөөр хооллуулагдахадаа яагаад түргэн саг соо таргалха бэлэй. Энэ дутагдалаа дары усадхажа, мяхачай комбинадта тушаагдаха малаа заабол эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэдэ хүргэхын тула гахай шахахаяа болижо, гансал үхэр, хони шахаха шэглэлтэй болоо бшуу.

Иимэ тусхай шэглэлдэ ороод байхадань али зэргын ашагтай байһыень нэгэ багахан жэшээ дээрэ абажа харая. Урдандаа гахайнуудые шахалсадаг байха үедэ малынь хүсэд һайнаар таргалаагүй дээрэһээ тэжээл, илангаяа үбһэ, һолоомо, силос хэды ехээр гаргашалбашье, ажахыда олзо оруулдаггүй байһан юм. Харин мүнөө гансал мал шахаад байхадань совхоздо алишье талаараа аша үрэтэй байшоо. Ушарынь хадаа тус ажахы байгша оной түрүүшын кварталда мяханда тушаагдаха малай шэгнүүр нэмээхэ табан жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргээд, жэлэй түрүүшын хахадай барагдаха үеэр даабариһаа гадуур малай шэгнүүрые 2530 центнерээр дээшэлүүлээ бшуу.

Эдэ үдэрнүүдтэшье дурсагдагша ажахын малшад туйлаһан амжалтаяа улам батадхажа байнхай. Һүүлэй мэдээгээр энэ совхоз 3600 үхэр шахан таргалуулжа, бултыень эрхим тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр мяханай комбинадта тушаагаа. Үхэршэд шахамалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 520 граммаар нэмээхэ даабаряа жэгдэ 600 граммда хүргөө.

Гэхэтэй хамта совхозой малшадай, мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэй мал шахан таргалуулха аргаяа шэнэдхэн хубилгаһанайнь ашаар шахагдажа тушаагдаһан үхэрнүүдэй 65 процентнь мяханай комбинадта эрхим тарган, харин үлдэгшэнь дундуур хүшэ тамиртай гэжэ сэгнэгдэһэн байна. Гансахан энээгээрээ тус совхоз 200 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ ажахын малшад үхэрнүүдэй шэгнүүрые 4500 центнерээр нэмээхээр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан юм. Тиин энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула Никольскын үхэршэд, хонишод шахан таргалуулхаар тушаажа абаһан малаа шэмэтэ тэжээлээр хооллуулна.

Мүнөө үедэ совхозой гүүртэнүүдтэ 1800 хашараг, гунан үхэр шахан таргалуулагдажа байнхай. Малай олонхинь эдэ үдэрнүүдтэ шэгнүүрээ хүсэжэ, тушаагдахаар болонхой гэхэ гү, али совхозой үхэршэд шахамалнуудайнгаа хүшэ тамирые эрид һайжаруулхын тула саг болзортонь зохихо хэмжээнүүдые абаһан, ажалаа зохидоор эмхидхэнэ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ тус ажахын шахан таргалуулха гүүртэнүүдтэ республикын колхоз, совхозуудһаа асарагдаһан олон мал абтажа байнхай. Зарим үхэрнүүдынь мяханай комбинадай хашаа cooһoo гэхэ гү. али тушаагдаха шэгнүүрээ хүсөөгүй, туранхай, бэеэр бага мал асарагдана.

— Манай ажахы үнэндөө Улаан-Үдын, Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудай мал шахаха зорилготой юм. Теэд байрынгаа хооһон байхагүйн тулада бухы республикаһаа асарагдаһан — тушаагдаха шэгнүүрээ хүсөөгүй малыень шахахаяа абанабди. Иигэжэ туранхай үхэрнүүдые суглуулхадамнай мал шахан таргалуулха байра, түхеэрэлгэнүүдэй үйлэдбэриин хүсэн дүүрэнээр хэрэглэгдэнэ бшуу, — гээд, ахамад зоотехник мэдүүлээ һэн.

Хони, үхэр шахан таргалуулдаг онол арга, дүй дүршэл, байра байдал тухай хэлэхэ болоо һаа, бусад ажахынуудай халан абамаар шэнэ юумэн эндэ яһала бии.

Хэдэн жэлэй саада тээ Улаан-Үдын спиртзаводой дэргэдэ мал шахан таргалуулха томо комплекс шэнээр баригдаа юм. Тиихэдээ эндэ тус бүрөө 330 үхэрэй багтаамжатай зүргаан байра бодхоогдожо, абаһаар малай аргал шабааһа сэбэрлэхэ оньһон түхеэрэлгэ, авто-уһалуури тодхогдоо юм. Удаань бардаа малда үгэхэ эгээл хүшэр ажалынь оньһожоруулагдажа, эндэ хүдэлжэ байһан малшад нилээд сүлөөтэй болоо.

Үнэн дээрэнь абажа харабал, шахамал бүхэндэ үдэртэ 60 литр бардаа эдюулэгдэдэг. Хэрбээ ганса үхэр энэ тэжээлээр хооллуулха гэбэл, аяар зургаан хүнэг абаашажа үгэхэ болочо бшуу. Теэд хоёр мянга шахуу мал хооллуулхадаа хэды хүнэг бардаа гараараа үргэлжэ зөөхэ болоноб. Тоогүй олон, хүнэй тэсэхын аргагүй хүшэр шуу. Мүнөө эндэ гансал таряа талханай зүйл хубаажа үгэхэ ажалынь оньһожоруулагдаагүй байна.

Мал шахан таргалуулгада мүнөө 80 үхэршэн ажаллана. Тиихэдэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые хангаха слесарьнүүдэй, тэжээл бэлэдхэгшэдэй үшөө нэгэ багахан бригада эмхидхэгдэнхэй. Бултадаа ажалдаа дүршэнхэйнүүд гэхэ гү, али энэ комплексын ашаглагдахаһаа хойшо таһалгаряагүй ажаллана, — гээд, отделениие эрхилэгшэ Николай Васильевич Сидоров хөөрэнэ.

Тус гүүртэдэ горитой амжалта туйладаг түрүү малшад олошоронхой. Жэшээлбэл, А. Л. Алексеева, Н. Ф. Софронова, И. П. Борисов, Н. К. Малютина гэгшэд мал шахан таргалуулхадаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммаар нэмээжэ, хараалагдаһан түсэбөө 250 граммаар үлүүлнэ.

Дурсагдагша ажахы жэлэй туршада мал гурбан бүлэг болгон шахадаг байна. Тиихэдэ зунай хоёр һарада үхэрнүүд шахан таргалуулагданагүй. Ушарынь хадаа спиртын завод. энэ үедэ заһабарилгада хаагдашана гээшэ.

Зунай хоёр һарын туршада сүлөөрһэн байраяа хүсэд хэрэглэхын тула үнгэрһэн нажартаа хонидые байлгажа шахаһан байна. Энэнь яһала һайн дүн харуулаа һэн.

Түрүүшын бүлэг үхэрнүүдээ 90 хоногой туршада тусгаар байра соо уянда байлгажа хоблуулна. Шэмэтэ тэжээл дээрэ байлгагдаһан үхэрнүүдынь түргэн болзорто таргалжа, шэгнүүрээ горитойгоор нэмээнэ гээшэ. Иигэжэ энэ ажахы республикын колхоз, совхозуудһаа суглуулжа абаһан дунда зэргын — 280—300 килограмм шэгнүүртэй малаа заабол 350 килограммда хүргэжэ тушаана.

Малаа түргэн таргалуулхын тула эндэхи үхэршэд шахамалнуудта үдэртэ тус бүридэнь 60 литр бардаа, 3 килограмм һолоомо, мүн эды шэнээн таряа талханай зүйл гэхэ гү, али бухыдөө тэжээлэй 7 едициницын хүртэхөөр эдюулхэдэнь, малай шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммаар нэмэнэ.

Хэрбээ гаргашалагдаһан тэжээлыень сэгнэжэ, абтаһан продукцитайнь зэргэсүүлбэл, тус совхоз малаа эгээл хямда сэнтэйшье һаа, шэмэтэй бардаагаар хооллуулна. Тиимэһээ Никольскын совхоз горитой олзо оруулна бшуу.

— Үхэр бүхэндэ үдэртэ 100 литр хүрэтэр бардаа эдюулхэ аргатайбди. Хэрбээ иигэжэ хооллуулхадамнай шэгнүүрынь сүүдхын нэгэ килограммаар нэмэхэ байна. Мүнөө энэ асуудал шиидхэжэ байнхайбди, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ мэдүүлээ бэлэй.

Дээрэ дурсагдаһан тэжээлһээ гадна, шахамалнуудтаа минеральна, витамин элбэгтэй тэжээл мүн лэ нэмэжэ үгэнэ. Иигээд ерэхэлээрээ шахамал малай түргэн таргалха «нюусань» одоошье элишэлэгдэбэ.

Бидэ урид хони шахан таргалуулдаг болоһон тухайнь хэлээ һэмди. Зунай хоёр һарын туршада сүлөөрһэн малайнгаа байра соо голодоһондо гаргагдаһан 1.400 хони байлгажа, шахажа туршаа һэн. Тиихэдээ хонин бүхэнэй шэгнүүр 35 килограмм байһан юм. Түрүүшынхеэ туршагдажа байһан һүрэг хонидые шахан таргалуулхыень дүршэлтэй малшадта даалгагдаа һэн. Зунай аагма халуунда малай байра соо байлгажа шахахадань, нэгэдэхеэр, һэрюун, хоёрдохёор, бухы тэжээлынь оньһон аргаар хубаарилагдан үгтэжэ байгла бшуу. Шахажа байһан хонин бүхэндөө тусгаар рацион зохёогоод, үдэртэ 1,5 килограмм таряа талханай зүйл, 300 грамм һолоомо. 500 грамм ногоо хэршэжэ холёод эдюулдэг байгаа. Мүн һүрэгөө таһалгаряагүй хүйтэн уһаар ундалуулжа, һайнаар харууһалһаниинь хоёр һарын туршада танигдахаар бэшэ таргалшоо. Тиигэжэ үнгэрһэн энэ хугасаа соо хонин бүхэнэй шэгнүүр 12 килограммаар нэмээ гэхэ гү, али сүүдхэдэ тус бүрөө 204 граммаар шэгнүүрынь дээшэлһэн байна бшуу.

Шадамар бэрхээр таргалуулагдаһан хонидынь богонихон энэ болзор соо тус бүриин 47 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта тушаагдажа, Никольскын совхоз 14.300 түхэригэй сэбэр олзо абаһан байна. Эдэ бухы дүнгүүдые согсолон харахада, ажахынуудһаа сугларһан туранхай, бага шэгнүүртэй хони, үхэрнүүдые шахан таргалуулхада гансашье Никольскын совхоздо бэшэ, мүн гүрэндэшье нилээд ашаг үрэтэй байһыень элитээр гэршэлээ.

И. ЩЕГЛАЕВ.
«Коммунизмын туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Т. М. ЕЛАЕВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, арад гэгээрэлэй хэрэгтэ олон жэлэй туршада аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь, нийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө Улаан-Үдын 42-дохи дунда һургуулиин багша Таисия Михайловна **Елаевае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн К. ШОМОЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1974 оной декабриин 27.

АЖАЛАЙ, НИИТЫН ЭДЭБХИ ДЭЭШЭЛНЭ

Партийна кадрнуудые хүмүүжүүлгэ, тэдэнэрэй ажалай, ниитын эдэбхи дээшэлүүлгэ ажахынуудай парткомуудай дүүргэхэ гол зорилгонуудай нэгэн гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ Ленин багшын зааһанай ёһоор хүтэлбэрилхэ, энэ хэрэгтэ научна онол аргануудые хэрэглэхэ гээшэ тон шухала болоно.

Партийна документнүүдые һэлгэлгын хүдэлмэри энэ талаар ехэ туһатай байгаа гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Коммунист, организаци бүхэнэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ талаар горитой партийно-эмхидхэлэй, ойлгуулламжын ажал ябуулганууд энэ үедэбэелүүлэгдээ ха юм. Мүн «Белоруссиин партийна организацида үзэл суртал нэбтэрүүлдэг кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, шэлэн томилхо хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол ехэ удха шанартай байна.

Манай совхозой партком, партийна эхин организацинуудай бюронууд эдэ бүгэдые хараадаа абажа, хүдэлмэреэ энэ зорилго дүүргэхэ хэрэгтэ шэглүүлхые оролдоно. Түбхын түрүүн партийна суглаанууд тухай хэлэе.

Суглаан коммунистнуудай ажалай болон ниитын эдэбхи дээшэлүүлхэ шухала органуудай нэгэн. Тиимэһээ суглаан бүхэниие һайнаар үнгэргэхые оролдонобди.

Байгша оной арба нэгэн һара соо хамтын суглаануудай үзэмжэдэ иимэ асуудалнууд табигдаһан байна: «1973 оной дүнгүүд ба табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ совхозой партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд», «Хабарай тарилга ба коммунистнуудай хододоо түрүү ябаха үүргэ», «Тэжээл бэлэдхэлгэдэ — габшагай ажал», «Партийна документнүүдые һэлгэлгын дүнгүүд», «1974—1975 онуудай үбэлжэлгын үедэ совхозой партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэхэ мэтэ.

Партийна документнүүдые һэлгэлгын үедэ КПСС-эй Программа болон Уставай эрилтэнүүдые коммунистнуудай ажалай, ниитын журам дээшэлүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Нэгэл жэшээ дурдая. Зоотехник К. Эрдынеев, механизатор Ч. Цыбиков, ветеринарна техник О. Базаров, гаражые даагша Р. Бадмаев гэгшэд нүхэдэйнгөө шанга шүүмжэлэлдэ ороо һэн. Эдэнэр ажалай журам эбдэдэг байшоо ха юм. Р. Бадмаевһаа бэшэниинь энэ шүүмжэлэлгые ехэ анхаралтайгаар тодон абажа, журамынь эрид һайжараа һэн. Тиихэдээ ажалдааньн һайнаар хандадаг, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг болоһониинь мэдээжэ. Харин Р. Бадмаев үнөөхил зангаараа ябаа. Тиимэһээ тэрэниие партиһаань гаргаха баатай болоо һэмди.

Байгша оной июль һарада коммунист Б. Бухиевые парткомой заседани дээрэ, үбһэшэдэй звеное даагшаар хүдэлхэеэ арсаһанайнь түлөө шангаар шүүмжэлээ. һэмди. Энэ нүхэр алдуугаа мэдэржэ, тус звеногоо даажа абаад, ажалыень һайнаар эмхидхэжэ, эрхим шанартай үбһэ бэлдэхын тулада яһалашье оролдоо. Тиигэжэ тэрэнэй ударидадаг коллектив социалис мүрысөөндэ шалгаржа, шангай һуури эзэлээ һэн.

Доодо-Хурамхаанай һү һаалиин фермын коллектив совхоз соогоо түрүүлжэ ябадаг. Эндэ партийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Тиимэһээ политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри сагай эрилтэ хангамаар табигданхай ааб даа. Тус бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Т. К. Цындескина партийна хүдэлмэреэ тон һайнаар ябуулжа шадана гэжэ тэмдэглэлтэй. Тэрэ һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагданхай. Иимэ түрүү коммунистнуудай үльгэр жэшээ дээрэ ажалшадые хүмүүжүүлһэнэй үрэ дүн һайн баймаар гээшэ.

Партийна һуралсалда мүнөө үедэ горитой анхарал хандуулдаг болонхойбди. 1974—1975 оной һуралсалай жэлдэ манай партийна организацида дүрбэн кружок хүдэлжэ, 47 хүн һуража гарахань.

Ниитын саг үргэлжын даабаритай коммунистнууд манай организацида олон. 12 агитатор, 6 политинформатор, 8 лектор, 3 пропагандист мүнөө үедэ тоологдоно. Энээнһээ гадна 14 хүн аймагай болон сомоной Советүүдэй депутадууд, 5 хүн КПСС-эй райкомой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд байха юм. Харин 15 коммунист арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Эдэнэр даажа абаһан ниитынгээ даабарида харюусалга ехэтэйгээр хандажа, нютагайнгаа зоной магтаал, һайшаалда хүртэдэг. Мүн хирэ хирэ болоод лэ парткомой урда тоосоо баридаг заншалтай.

Коммунистнуудай ажалай болон ниитын эдэбхи дээшэлүүлхэдэ тон туһатай юумэн хадаа социалис мүрысөөн болоно. Энэ шухалын шухала хүдэлмэридэ манай партком ехэ анхарал хандуулдаг.

Нэгэ жэшээ дурдая. Һү һаалиин фермэнүүд хоорондоо мүрысэдэг болоһоор үнихэн болоно байна. Эндэ һара бүхэндэ һаалишадай хамтын суглаанууд зарлагдажа, үнгэрһэн 30 хоногой үрэ дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдэдэг, саашадаа бүри һайнаар хүдэлдэг болохын тулада юу хэхэ тухайгаа хөөрэлдэдэг. Мүн дутуу дунданнуудаа элирүүлжэ, тэдэнээ дары усадхахын тулада ямар хэмжээнүүдые абаа һаа, һайн хаб гэжэ зүбшэнэ.

Зарим һаалишад ажалдаа, ниитын хүдэлмэридэшье хайша хэрэгээр хандадаг, үндэр амжалтада эрмэлзэдэггүй. Иимэ зониие коммунистнууд анхаралдаа абажа, тэдээниие эдэбхитэй, үнэн зүрхэнһөө ажалдаа һайнаар хандадаг болгохые оролдохо зэргэтэй.

Партийна ажабайдал

Иимэ янзын даабаринуудые КПСС-эй гэшүүдтэ үгэхэдэ, өөрөөшье бэеэ «шэмхэжэ» үзэхэ ха юм.

Хонинной һоoһо хайшалалгын, тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын үедэ социалис уялганууд абтадаг гээшэ. Энэ хэрэг юрын хүдэлмэришэдэй, малшадай, таряашадай үүсхэлээр дэлгэрхэ ёһотой. Тиимэһээ коммунистнууд эдэбхи гаргажа, коллектив дотороо горитой хүдэлмэри ябуулха болоно. Маанад коммунистнуудай энэ үүргые организациингаа гэшүүн бүхэндэ ойлгуулхые оролдонобди. Зүгөөр социалис уялга абаха хэрэгтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд-коммунистнууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Эдэнэр малшадай, таряашадай арга боломжонуудаа элирүүлжэ, ямар үндэрые мүнөө үедэ туйлажа шадаха байһанаа тодорхойлходонь туһалха болоно бшуу.

Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ, бидэнэр коммунистын абари зан, дүршэл шадабари хараадаа абажа, ямар нэгэ коллективые хүтэлбэрилхыень табижархидаг гээшэбди. Харюусалга, этигэл найдабари үзэхэдөө, хүн ондоо болошодог. Ингэжэ олохон партиин гэшүүдые хүтэлбэрилхы дүй дүршэлтэй болгожо шадаабди.

Хонишон, коммунист Д. Б. Батуев хониной фермын даагшаар хүдэлдэг. Тиихэдээ элдэб номуудые уншажа, хониин ажалда хэрэглэгдэдэг түрүү онол аргануудые шэнжэлнэ, манай эндэ таарамаар гү гэжэ харана. Тиигэһэн хойноо ажалдаашье хэрэглэдэг байха юм. Энэ бригада үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ ехэ амжалта туйлаа. 100 эхэ хониин бүхэнһөө 95 хурьга абажа, гарзатуулангүйгөөр түлжүүлээ.

Ямар тобшолол хэлтэйб? Партиин гэшүүн бүхэнэй ажалдаа, ниитынгээ хүдэлмэридэ эдэбхитэй байбалнь, бүхыдөө партийна организациин хэрэг урагшатай, ашатуһатай байха.

Б. ДАРМАЕВ.
Хурамхаанай совхозой парткомой секретарь.

ҮБЭЛЖЭЛГЭ ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭХЭ

Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ажалшад 1974—1975 оной малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэхын түлөө тэмсэнэ. Малшадай ажаһуудалай хэрэглэлжэ дүүрэнээр хангахын тулада аймаг, совхоз дотор ехэ юумэн хэгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүн политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Соёлой байшантуудай, хүдөөгэй клубуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн агитбригаданууд урид табигдаһан графигай ёһоор фермэ, отаранuудта ошожо, уран һайханай концертнүүдые харуулдаг юм.

Үбэлжэлгын эхилжэ байхада, Гааргын совхозой партком (секретариинь А. Ч. Цыденов) агитатор, политинформатор, пропагандистнуудай семинар үнгэргөө һэн. Тиихэдэ гүүртэ, отара, фермэ бүхэндэ тэдэнэрые хубаарилан табиһан байгаа. Тэрэл үдэртөө эдэнэр даажа абаһан газартаа ошожо, лекци уншаһан, хөөрэлдөө үнгэргэһэн юм.

Совхозой түбэй соёлой байшангай агитбригада Гунгын малай фермэдэ һая ошожо, уран һайханай концерт харуулаа. Энэ коллективэй бүридэлдэ комсомолшууд болон залуушуулородог. Г. В. Абзаева тэдэнэрые хүтэлбэрилдэг юм. Концертын урда совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Б. Д. Ванданев мүнөө үедэ малшадай урда табигдажа байһан зорилгонууд тухай хөөрэжэ үгөө һэн.

Мүн һургуулинуудай һурагшанар шефтээ абаһан гүүртэ, отаранuудтаа ошожо, шадал тухынгаа зэргээр туһална.

Б. ДАРМАЕВ.
КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

„Салют-4" гэжэ замбуулинай станци ниидхүүлэгдэбэ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программын үндэһөөр, «Салют—4» гэжэ замбуулинай научна станци 1974 оной декабриин 26-да Советскэ Союзһаа дэгдээгдэв.

Замбуулинай станцинуудай байгууламжые, түхеэрэлгэнүүдые, аппаратурые саашадань нарижуулан һайжаруулга, замбуулинай дайдаар ниидэхэ үедөө научно-техническэ шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые хэхэ гээшэ «Салют—4» станциин гол зорилго болоно.

Станциин ниидэлгые адаглаха, тэрэниие залан жолоодохо, телеметрическэ мэдээсэлнүүдые абаха хүдэлмэри Советскэ Союзай территори дээрэхи, СССР-эй Наукануудай академиин Атлантиин океанай акваторидо ябаһан «Академик Сергей Королев» гэжэ судна дээрэхи хэмжэн тодорхойлгын пунктнуудаар хэгдэнэ.

Телеметрическэ мэдээнүүдэй ёһоор, станциин бүхы түхеэрэлгэнүүд, агрегадууд, научна аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

(ТАСС).

АНГАР мүрэн дээрэ баригдажа байһан бүлэг станцинуудай гурбадахи, Усть-Илимэй ГЭС-эй барилга дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ ажалай эршэ бурьялан бусална. Станциин гурбан агрегадууд туршагдажа дүүргэгдэнхэй. Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэхэеэ байһан энэ жэлдэ Ангар мүрэн дээрэ баригдажа байһан үшөө нэгэ электростанци Сибиириин электрын элшэ хүсэнэй нэгэ системэдэ ажаллажа эхилхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: выключательнуудые хабсаргалга.

Э. БРЮХАНЕНКЫН фото.

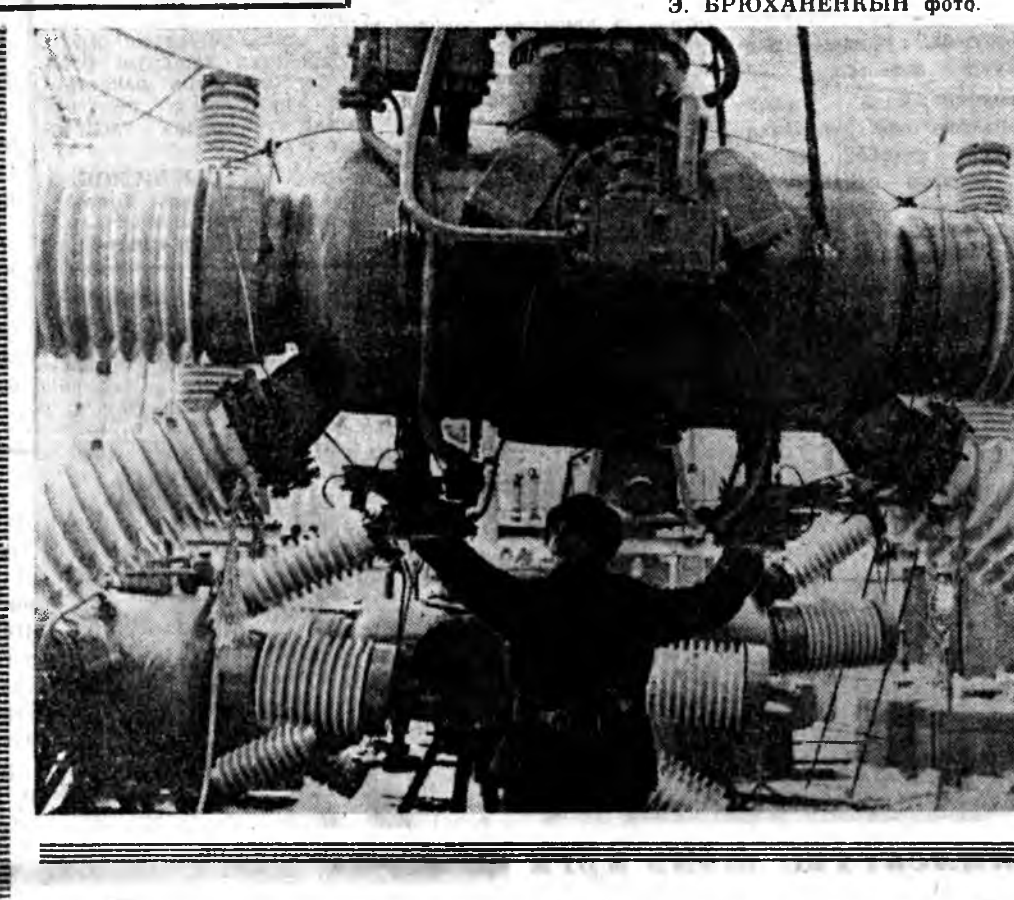

Зураглал

ЗОНОЙ УРДА

Үндэршэг нюргатай, харабтар шарайтай энэ хүнтэй би гурбадахияа уулзабаб. Хэдэн жэлэй саана түрүүшынхеэ уулзахадамни, хүл хүнгэн ябаа бэлэй. Мүнөөшье тэрэ зандаа — хубилаагүй гэхээр. Степан Иванович Орлов Ехэ-Куналеин дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даадаг. Тэрэнһээ гадуур үшөө нэгэ ниитын даалгабаритай: тэрэ тэндээ «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилдэг юм.

...Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мэргэжэлтэдэй кабинет соо ороһоор тэрэ ингэжэ хэлэбэ:

— Михаил Никитич, үглөөдэр гурбадахи фермэдэ ошожо, продукциин үнэ сэн тухай лекци уншаха байһанаа мартаагүй бэзэт? Тус фермын коллективэй ажалайнь дүнгүүдые харуулбал, һүрхэй байгаа ха.

— Тиимэ, тиимэ. Степан Иванович, би энэ фермын 10 һарын дүн тоолоод гаргаад байнаб, — гэжэ хэлээд, нэгэ дэбтэр соо бэшээтэй тоонуудые харуулба.

Михаил Никитич Чернобровкин колхозой ахамад экономист юм. Ушар тиимэһээ С. И. Орлов тэрээндэ продукциин үнэ сэн тухай лекци уншахыень даалгаһан байгаа бшуу.

Степан Иванович өөрөө хори гаран жэлдэ хүн зоной дунда лекци, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Олон жэлэй туршада түрэл нютагтаа багшалһан эдэбхитэй лектор Степан Иванович мүнөө жэлдэ жара наһаяа наһалжа, пенсидэ гарахань.

— Пенсидэ гараһаар, лекционно хүдэлмэреэ орхихо болоно гүт, Степан Иванович? — гэжэ асуухада:

— Үгы даа. Амаралтада гарахадаа, сүлөө сагни ехэ болохо. Лекцидэ һайнаар бэлдэхэ аргатай болохо бэшэ гүб? — гээ һэн.

Зүб даа. Степан Иванович Орлов амаралтада гарабаб гэжэ ёоносхоод, ниитын ажалаа орхихо хүн бэшэ. Уласхоорондын асуудал, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд, мүнөө үеын агуу барилга — БАМ, — эдэ бүгэдэ асуудалнууд лектор Орловой уншадаг лекцинүүдэй темэнүүд болоно.

Степан Иванович ямаршье лекци уншахадаа, түрэл колхозойнгоо, түрэл нютагайнгаа ажабайдалһаа абтаһан жэшээнүүдые хэрэглэдэг зантай юм.

Жэшээлхэдэ, «Совет хүнүүдэй ажабайдал һайжаруулга — партиин экономическа гол политика» гэһэн лекци уншахадаа, сельскэ Советдэ ошожо, Ехэ-Куналей нютагта хэды айл мотоциклтайб, хэды хүн үмсын машинатайб гэжэ тодоруулһан байна. Тиихэдээ һонин тоонуудые мэдэжэ абаа: нютагайнь айлнуудай 75 процентнь мотоциклтай болсһон, 25 айл хүнгэн машина абаха тухай мэдүүлгэ сельскэ Советдэ үгэһэн байба. Эдэ тоонуудые лекциеэ уншахадаа, тон зүбөөр хэрэглэһэн байна. Нютагайнгаа ажабайдалһаа абтаһан иимэрхүү тоо, баримтануудые хэрэглэхэдэнь, һонирхолтой болоно үгэдэг байна бшуу. Ушар тиимэһээ Степан Иванович Орловой лекци уншахадань, хүн зон хододоо олоороо суглардаг.

С. И. Орлов бэрхэ лектор байхаһаа гадна, лекторнүүдэй бүлэгые һайнаар ударидана. Колхозой клубай дэргэдэ уран һайханай агитбригада эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэ агитбригадатай хамта лектор ходо ябалсадаг. Тэдэнэр «СССР США хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной асуудалнууд», «Эб найрамдалай программа бэелүүлхэ талаар КПСС-эй бэелүүлдэг политика», «Архидалгатай тэмсэл шангадхаха, ажалай журам һайжаруулха тухай», «Мао Цзэдунай балмад дээрэлхы политика» гэхэ мэтэ олон лекци уншадаг байна.

— Нэгэ лектор долоон хоног соо нэгэ дахин холын отаранууд ба гүүртэнүүдээр ябажа ерэдэг. 11 лекторгэйбди. Тиимэһээ нэгэ лектор 2 һара болоод лэ өөрынгөө ээлжээндэ агитбригадатай аяншалха болоно, — гэжэ Степан Иванович хөөрэнэ. Багшанар, врачнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд лекционно хүдэлмэридэ хабаадуулагдана. Тиихэдэ «Знание» бүлгэмэй эхин организациие хүтэлбэрилэгшэ хүдөөгэй лектор бүхэндэ өөрынь һайнаар мэдэхэ темэнүүдые үгэдэг юм. Жэшээлхэдэ, колхозой главна экономист Михаил Чернобровкин ажалай бүтээсэ, үйлэдбэрилһэн продукциин өөрын үнэ сэн болон бусадшье экономическа асуудалнуудаар лекцинүүдые уншажа мэргэжэнхэй. Колхозой түрүүлэгшэ С. П. Мальцев «Колхозой удаадахи жэлнүүдтэ хүгжэхэ хараа түсэбүүд» гэһэн темээр лекци ажалшадай урда уншадаг болонхой.

Сельскэ Советэй түрүүлэгшэ В. Д. Гребенщиков илангаяа олон лекци уншадаг. Ехэ-Куналеин дунда һургуулиин географиин багша Клавдия Ефимовна Васильева нютагай зоной дунда бэрхэ лектор гээд магтуулдаг. Тодорхойлон хэлэбэл, «Знание» бүлгэмэй эхин организациин хүтэлбэрилэгшэ Степан Иванович Орловой оролдолгын ашаар эндэхи хүн зон өөрын олон лектортэй болоо гэхэдэ алдуу болохогүй.

...Газаа бурдаһа саһатай, һалхи шуургатай үбэл хүнүүдэй дэгэлэй захануудые бодхооно, пампагар малгайн хасабшануудые буулгана. Малгай, дэгэлэй заха дээрэ ялалзама һайхан саһанай «мүшэхэнүүдые» ошотуулһан Степан Иванович Орлов колхозой гахайн фермын улаан булан соо орожо ерэһээр: «Сайн байна, нүхэд!» — гэжэ даараагүй хэбэртэйгээр мэндэшэлхэ юм. «Сайн байна, Степан Иванович! Орыт наашаа» — гэжэ гахайшад хүхилдэшэнэ. Тэдэнэр лекторые хүлеэжэ байгаа. Степан Иванович дэгэлээ тайлажа, столой саана ошоһоор: «Заа, хүндэтэ шагнагшад». — гээд ээлжээтэ лекциеэ эхилбэл даа.

С. ОЧИРОВ.

ГАЗАРАЙНГАА ҮРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛНА

Ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллаһан Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын луговодууд байгша ондо горитой амжалта туйлаа. Тиигэжэ даалгагдаһан бүхы 3.230 гектар сабшалан дээрэһээ 44 мянган центнер үбһэ һуриижэ, 60.060 центнер сенаж дараһан ба 680 центнер ногооной гурил бэлэдхэжэ абаһан байна гэхэ гү, али сабшалангай гектар бүриһөө дундаа зэргээр 22 центнер үбһэ тэжээл хуряагаа.

Харин үнинэй, түрүү луговодууд сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, урдынхиһаа баян ургаса абаа. Жэшээлбэл, луговодууд В. Г. Макаров, Н. Д. Рудкин гэгшэд 186 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 37,3 центнер, К. Н. Калёных 105 гектар сабшалангай гектар бүриһөө 33,6 центнер, В. К. Овчинников, М. И. Шунков 245 гектарайга бүриһөө аяар 38,7 центнер һайн шанартай үбһэ хуряажа, һүрилһэн байна. Иимэ эрхим амжалта туйлахын тула тус ажахын луговодууд сабшалан дээрээ түхэреэн жэлэй туршада ажалладаг заншалтай. Тиихэдээ бүхы ажалаа агротехническэ заабариин ёһоор хэнэ гэхэ гү, али сабшалан, ханаабуудаа саг болзортонь шулуу шохойһоо сэбэрлэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон наг шэбхээ тон зүбөөр хубаарилан гаргадаг, уһалха гуримаа наринаар сахидаг байна. Эдэ бүхы хүдэлмэреэ жэгдэ ябуулһанай ашаар байгша ондо үбһэ ногооной баян ургаса ургуулаа гээшэ. Гадна хуряалгын үедэ хура бороо адхаржа, удаан һаатуулаагүй дээрэһээ үбһэ, сенажаа һайн шанартайгаар абажа шадаа һэн.

Тус ажахын луговодуудай һүүлэй жэлнүүдтэ туйлаһан дүнгүүд республикын хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэ-луговодуудай, мэргэжэлтэдэй эрилтэдэ үшөөл хүрөөгүй байһаар. Ушарынь хадаа дурсагдагша станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй габьяата агроном Николай Степанович Хребтовой мэдүүлһэнэй ёһоор, 1960 ондо эндэхи сабшалан дээрэһээ оройдоол 8—8,7 центнер гэхэ гү, али үшөөшье бага үбһэн абтадаг байһан юм. Һүүлээрнь Ивалгын ОПХ-гай байгуулагдажа захалхада, сабшалангай газар уһалха, үтэгжүүлхэ ажалынь гуримшуулагдажа, ургасаншье эрид һайжарһан байна.

Туршалгын станциин эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро аша үрэ багатай сабшалангаа дисктэй борнойгоор борнойлжо, хүбхэнтэһэн хүрьһыень соолоод, шэмэтэ ногооной үрэһэ тариха ба бусад агротехническэ хүдэлмэринүүдые олон жэлэй туршада даамайгаар ябуулжа захалһаниинь гансашье ургасань дээшэлээ бэшэ, мүн сабшалангынь диилэнхидээ залаата, буурсагта ногоогоор бүрхөөгдөө.

— Ивалга шадархи газарай үрэжэлые бүхы заабариин ёһоор һайжаруулбал, малай тэжээл бүри ехээр абаха аргатайбди. Тиимэһээ нэн түрүүлэн 900 гектарай намагшаһан газарай үрэжэл һайжаруулха шухала. Хоёрдохёор, 360 гектар сабшалан дээрэ шэмэтэй ногооной үрэһэ тарижа, агротехническэ заабариин ёһоор үрэжэлыень эрид һайжаруулхын тула жэл бүри горитой ажал хэхэ зэргэтэй, — гээд, эрдэмтэ-луговод Н. С. Хребтов хөөрэнэ.

Н. С. Хребтов нютагай луговодуудтай ходо хөөрэлдэжэ, туһатай зүбшэл заабари үгэдэг байхаһаа гадна, хараалһан түсэбыень зохёолсодог заншалтай. Жэшээлбэл, республикын габьяата мелиоратор Нестор Георгиевич Богданов үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар горитой ажал хэһэн байха.

Мүнөө Н. Богдановай хүтэлбэри доро ажахын бүхы луговодуудай 29-ниинь сабшалан даажа абанхай, бусад 8 луговодынь һайжаруулагдаһан бэлшээридэ ажаллана. Даалгагдаһан газарайнь, мүн байгаалиин сагай уларилые хараада абан, луговод бүхэндэ дунда зэргээр 100—120 гектар сабшалан үгтэнхэй юм.

Хабартаа сабшалан ундалуулгын үедэ луговодуудта туһалагшад томилогдодог байна. Тиихэдээ луговодуудай салин абтаһан үбһэнэй зэргээр түлэгдэнэ.

Ургуулһан ургасаяа саг болзортонь хуряахын тула ажалаа һайнаар эмхидхэхэ шухала гэжэ улад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй ёһотой. Ушарынь хадаа тус ажахын луговодууд хүдэлмэреэ саг болзортонь эмхидхэһэнэй ашаар 60.060 центнер сенаж дараа бшуу.

Малай шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүсэд оньһожоруулагдамал нэгэ звенонь гурбан отделениин малай гүүртэдэ шэмэтэ хоол бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэзэ. Энэ звеное үнинэй механизатор, коммунист Еши Нимаевич Холбоев хүтэлбэрилдэг юм. Энэ звено 26 хүнһөө бүридэнхэй. Тус звенодо 14 трактор, «С-100» түхэлэй хоёр трактор даалгагдажа, асарагдаһан ногооень нягтаруулан дарадаг байгаа. Тиигэжэ энэ звено үдэр бүри хараалагдаһан даабаряа заабол дүүргэдэг байһан. Һүүлэй һүүлдэ дурсагдагша звено урдаа табиһан зорилгоёо хоёр дахин, абаһан уялгаяа 1,5 дахин үлүүлээ юм.

Сенажай үбһэ ногоо шэрэхэ талаар автомашинын жолоошод П. Мясников, В. Каленых, М. Белобородых, сабшалгада П. Андреев, И. Котельников, М. Тулонов, В. Пастухов гэгшэд онсо шалгараа.

Үбһэ хуряалгада оньһожоруулагдамал гурбан звено мүн лэ эрхимлэһэн байна.

Мүнөө Ивалгын ОПХ-гай механизаторнууд газар таряалан, сабшалангай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарада хараалһан даабаряа сүм бэелүүлхын түлөө шармайн оролдоно. Һүүлэй мэдээгээр тус ажахыда оньһожоруулагдамал хоёр звено эмхидхэгдэжэ, наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргана. Энэ звеное Е. Н. Холбоев хүтэлбэрилдэг.

Габшагай хоёр һарын туршада 32 километр ханааб сэбэрлэгдэжэ, хоёр гидро-түхеэрэлгэ заһабарилагдаа, 150 гектар сабшалан шулуу шохойһоо сэбэрлэгдээ.

Шэбхэ зөөхэ звенодо ПД-35 түхэлэй түхеэрэлгэтэй хоёр, шэбхэ шэрэхэ «К-700» түхэлэй табан, «Т-150» түхэлэй хоёр, «МТЗ-50» түхэлэй дүрбэн трактор даалгагданхай.

Һара хахадай туршада тус звено 13,5 мянган тонно шэбхэ зөөгөө. Габшагай хоёр һарын дүүрэтэр 15 мянган тонно гэхэ гү, али тэрэ тоодо сабшалан дээрэ 7 мянган тонно аргал шэбхэ гаргагдахаар хараалагдана.

Тус ажахын ахамад инженер-мелиоратор Н. Г. Богдановай мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ соносхолһон хоёр һарын туршада бүхыдөө 20.000 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдахаар хараалагданхай. Энэнь саг болзортоо бэелүүлэгдэхээр. Юуб гэхэдэ, отара, гүүртэнүүдэй газаагуур шэбхэ ехээр обоологдонхой, мүн оньһон техникэ, звено, отрядуудта хүсэд даалгагданхай юм.

Һүүлэй мэдээгээр энэ ажалда П. Загузин, Н. Петренко, В. Калашников, А. Петров, Н. Каратуев, П. Тугаринов болон бусад онсо шалгарна.

Эдэ үдэрнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулдаг звеногой коллектив мүнөө 500 гектар сабшаланда фосфорно, калийна үтэгжүүлгэ оруулжа байнхай. Эндэ дүршэлтэй трактористнууд А. Линченко, П. Каратуев, И. Котлыков, А. Овчинников, П. Павлов, Ю. Семенов гэгшэд үдэрэйнгөө даабари сүм дүүргэнэ.

Б. ГОМБОЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин газар таряалангай ба агрохимиин таһагые даагша, БурАССР-эй габьяата агроном.

ЮҺЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ АЛХАМУУД

Энэ жэлэй түрүүшын арба һарын туршада орон доторнай табан жэлэй эхинһээ промышленна үйлэдбэриин эгээл ехэ ургалта (8,2 процент) туйлагдаа. 1974 оной түсэбөөр хараалагдаһаниинь 6,8 процент байһан. Энээн дээрэһээ харахада, табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ СССР-тэ промышленна продукци түсэблэгдэһэнһөө һураггүй ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Арадай ажахын техническэ дэбжэлтэ хангадаг һалбаринууд, тэрэшэлэн арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг һалбари үйлэдбэриингөө хэмжээ илангаяа түргөөр дээшэлүүлнэ. Хүндэ индустриин һалбаринуудһаа энергетикэ, түлишын ба химическэ промышленность, машина бүтээлгэ онсо илгарна.

Манай орондо 1970 ондо электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 740 миллиард киловатт-час болоһон. Энэ тоо хадаа Англи, ФРГ, Франци, Итали, Нидерланда, Бельги, Австри гүрэнүүдэй бултанайнь үйлэдбэрилһэн электроэнергиин хэмжээнтэй адли юм. Шиидхэхы жэлдэ 711 миллиард киловатт-час элшэ хүсэ үйлэдбэрилхын тулада оройдоо юһэн һара хэрэгтэй болоо. 1975 ондо Советскэ Союзай 1.000 миллиардһаа дээшэ киловатт-час (табан жэлэй түсэбөөр 1.030—1.070 миллиард) электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэнь бата найдамтай.

СССР-эй энергетикын комплекс гэхэдэ, нэн түрүүн хатуу түлишөөр хүдэлдэг электростанцинууд мүн. Оронойма̄й нүүрһэнэй промышленность жэлэй эхинһээ 600 миллион тонно нүүрһэ (США-гай нёдондо абаһанһаа ехэ) малтаба. СССР-эй гидроэлектростанцинууд дэлхэйн бүхы гидроэлектростанцинуудай үйлэдбэрилһэн элшэ хүсэнэй 10 процентые үйлэдбэрилнэ.

Мүнөө үедэ манайда тус бүридөө 1-һээ 3 миллион киловатт хүсэтэй 50 шахуу тепловой электростанци тоологдоно. Гэбэшье энергетигүүдэй тоолоһоной ёһоор, бүхы энергосистемын гурбанай нэгэ хубинь гидроэлектростанцинууд байбал, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ аша үрэ ехэтэй байха юм. Тепловой станцинуудта орходоо гидроэлектростанцинууд гаргаша багатайгаар, таатай зохидоор ашаглагдана. Ушар иимэһээ мүнөө ГЭС-үүд айхабтар ехэ хэмжээтэйгөөр баригдана гээшэ. Сибирьтэ Саянай, Усть-Илимэй, Таджикистанда Нурегэй ГЭС-үүд, Украинада «Днепрогэс-2» баригдажа байна.

Нефть ба газай хэды ехэ баялигтай байбашье, манай орондо энергетическэ хэрэгсэлнүүд (нүүрһэн, торф) үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, нефть болон газые нэн түрүүн нефтехимическэ промышленностьда хэрэглэгдэхэ түүхэй эд гэжэ тоолонобди. Юһэдэхи табан жэлдэ манайда нефть абалга 1,4 дахинаар гэхэ гү, али 1970 ондо абтаһан 353 миллионһоо 1975 ондо 500 миллион тонно хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагданхай. Энэ үе соо газ абалга 200 миллиардһаа 300—320 миллиард кубометр хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ. СССР-эй нэгэдхэгдэмэл энергосистемэ байгуулха хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа.

Газар дороһоо абтаһан нефтиие илгадаг предприятинуудта дамжуулан хүргэхэ соргонуудые татаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Александровск — Анжеро-Судженск гэһэн соргоор Сибириин нефть Кузбасс хүргэгдэбэ. Аяар хоёр мянган километр утатай Нижневартовск — Усть-Балык — Курган — Уфа — Альметьевск гэһэн соргоор нефть оронойма̄й европейскэ хубида асарагданхай. Самотлор — Куйбышев гэһэн ехэ нефтепровод баригдажа байһаар. 1974 ондо нефтепроводоймнай утань 44.300 километртэ хүргэгдөө гэхэ гү, али дэлхэйн бүмбэрсэгые экватораар бүһэлхэдэ хүрэхэ юм. Иигэжэ соргоор нефть холо зайда дамжуулаад байхада, түмэр болон уһан замаар зөөһэнһөө 1,5 дахин хямда болоно.

Һаяхан шэнэ газопровод ашаглалгада үгтэһэн байна. Тиигэжэ Ураалай, Волго шадарай. Москвагай промышленна түбүүд Баруун Сибириин газаар хангагдана. Энэ газопроводой утань гурба мянга шахуу километр юм.

Манай индустриин гол һалбаринуудай нэгэн машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга мүн. Тус һалбарида 8 миллионһоо дээшэ хүдэлмэришэд тоологдоно. Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор тус һалбари бүтээсэ ехэтэй орёо нарин машина болон приборнуудые бүтээн гаргана. Жэлэй эхинһээ хойшо тоо болгын техникэ бүтээлгэ 30 процентээр дээшэлээ.

СССР машина ба приборнуудые бүтээлгээр США-е хүсэхэ ойртожо ябана, тиихэдэ тепловоз, электровоз, таряанай комбайн, трактор, түмэр отолдог станогуудые бүтээлгээр ахин гаранхай.

Машина бүтээлгын, трубопроводно транспорт, түмэр зам, промышленна ба гэр байрын барилга хүгжөөлгын туйлай ехэ хэм хэмжээн хара металлургиие саашадань шууд түргөөр хүгжөөхэ эрилтэ табина. 1970 ондо 85 миллион тонно шэрэм, 115 миллион тонно булад хайлуулагдаһан байгаа һаа, 1974 оной юһэн һара соо тус тустань 74,5 ба 102 миллион тонно хайлуулан абтаа. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, табан жэлэй эсэстэ манай орон дэлхэйн хүгжэнги металлургитай гүрэнүүдэй дунда урдынхи мэтэ түрүүлһэн зандаа гараха байна.

Совет металлургиин мүнөө үеын онсо шэнжэ шанар хадаа прокат гаргалгые дээшэлүүлгэ бэшэ, харин продукциин сортимент үргэдхэлгэ ба шанарыень дээшэлүүлхэ зорилго болоно. Жэшээнь, хайлуулагдаад байһан булад соо тон багахан хэмжээтэй ондоо элемент нэмэхэдэ, шанарынь 25—30 процентээр хубилгагдана. Тиимэ буладаар бүтээгдэһэн вагоной шэгнүүр юрын вагонойхиһоо аяар 4 тонноор хүнгэн болоно үгэнэ.

1971 ондо манайда нэгэ миллионһоо дээшэ автомашина бүтээн гаргагдаа һаань, 1975 ондо — хоёр миллионһоо халиха байна. Хүнгэн автомобиль бүтээлгэ тон түргөөр хүгжөөгдэнэ. Табан жэлэй туршада гурбанаа үлүүгээр дээшэлхэнь. Тольятти хотодо баригдаһан автозавод жэл соо «Лада» гэжэ 660 мянган машина гаргана. Мүнөө үедэ орон доторнай автомобильна промышленностиин үшөө хэдэн арбан предприяти баригдажа байна. Тэдээн соо эгээл томонь гэхэдэ, Камска автозавод байха юм.

Трактор бүтээлгын талаар мэргэжэлтэд газар таряалангай техникые хүгжөөхэ асуудал һаяхан зүбшэн хэлсэбэ. Тэдэнэр хүсэ ехэтэй тракторнуудые гаргадаг болоһон газар — Казахстанай Павлодар хотодо сугларба. Мүнөө Павлодарай завод 300 мориной хүсэтэй двигательтэй машина бүтээхэ технологидо орожо байна.

Манай ажаһууһан үе сагые «машинын», «электрын», «атомай», «замбуулинай дайда шэнжэлгын» гэжэ нэрлэнэ. Минии һанахада, үшөө «цементын үе саг» гэжэ нэмэхэ хэрэгтэй. Хоридохи зуун жэлэй эхеэр бүхы дэлхэй дээрэ оройдоо 12 миллион тонно цемент үйлэдбэрилэгдэдэг байһан. 1970 ондо гансахан манай орондо 95 миллион тонно, энэ жэлэй юһэн һара соо барилгашадта аяар 85,7 миллион тонно цемент эльгээгдэв.

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй суута үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн юун байгааб гэхэдэ, Байгал-Амарай магистралиин барилгые нэрлэхэ хэрэгтэй. Һомологдоһон мүнгэ зөөриин хэмжээнэй, мүн удха шанарайнгаашье талаар энэ барилга асари ехэ гэжэ тоологдохо эрхэтэй. Энэ шэнэ түмэр зам Сибириин байгаалиин баялигуудые ашаглалга түргэдхэхэ ба Алас-Дурнын портнуудта ашаа зөөлгые дээшэлүүлхэ арга олгохо байна.

Шэнэ табан жэл бүхэндэ совет хүнүүдэй бодото олзо доход 20—30 процентээр дээшэлнэ. Энэ табан жэлдэ бодото олзо доходой ургалта 30 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр түсэблэгдэнхэй.

Мүнөө СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ арбадахи табан жэлэй түсэб һаяхан баталагдаба. Энэ түсэб оронойма̄й арадай ажахые 1990 он болотор ойрын 15 жэлэй генеральна түсэбэй нэгэ хубинь болоно.

Ю. ХРОМОВ,
АПН-эй тайлбарилагша.

АЖАБАЙДАЛАЙ АРЮУН ЗАМ

Гушаад оной үе. Тиихэдэ буряад ороной хүдөө нютагуудта түрүүшын коммунанууд, артельнүүд эмхидхэгдэжэ байгаа. Энэмнай баһа үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхажа эхилһэн үе болоно. Улад зониие эрдэмдо һургаха, гэгээрүүлхэ хэрэгтэ түрүүшын улаан булангууд, уншалгын гэрнүүд ехэхэн үүргэ дүүргэһэн түүхэтэй. Эгээл энэ үедэ Захааминай аймагай саада тээхын Далахай нютагта уншалгын гэр нээгдэһэн юм.

— Уншалгын гэр нээгдээд, 30—40 наһатай һамгад, үбгэд «А», «Б» үзэг танижа, зуба хүрэтэр тооложо һурадаг байгаабди.

— Бидэнтэй зэргэлээд хибүүднай ном үзэдэг байһаа. Бэрхэнүүд һэн.

— Багшаар нютагаймнай хүн хүдэлдэг байһан юм.

Түрэл нютагайнгаа үндэр наһатайшуулай иигэжэ хөөрэлдэхые нэгэнтэ бэшэ дуулаа һэм. Тиигэхэдээ тэрэ нютагай багша хэн бэ гэжэ һуухаш, арадай гэгээрэлдэ тэрэнэй оруулһан хубита ехэ гэжэ һанахадаа, омогоржо ябахаш. Энэмнай Буда Шагдурович Гармаев байһаа.

Нүхэр Гармаевай ажалай намтар 1930 ондо эхилһэн юм. Тиигэхэдэл Далахай нютагайнгаа уншалгын гэрые багшаар ажаллажа эхилээ бэлэй. Удаань аймагай түб Цахир тосхондохи социалис соёлой байшангые даагшаар дэбжүүлэгдээд, хоёр жэл соо унтаха нойргүй шахуу хүдэлөө. Ушарынь юуб гэбэл, тэрэ үеын соёлой байшангай ажалые мүнөөнэй клуб һургуули хоёройхитой жэшэжэ болохоор «Үглөөнэй бүрүүлһээ үдэшын харанхы болотор хүл дээрээ ябаашье һаа, эсэхэ гээшые ойлгогшо үгы һэмди» гээд Буда Шагдурович һаяхан энеэбхилэн татаад хэлээ һэн.

Һүүлээрнь Сагаан-Морин нютаг. 1934 оной намар. Буда Шагдурович эндэхи сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр һунгагдаба. Эндэ хүдэлһэн дүрбэн жэл соо нүхэр Гармаевай бүхы наһанда мартагдашагүй хоёр үйлэ хэрэг болоһон байгаа. Нэгэдэхинь гэхэдэ, сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. Ш. Гармаев Буряадай ЦИК-эй гэшүүнээр һунгагдажа, гүрэн түрын шухала удхатай асуудалнуудые шиидхэлсэдэг болоо. Хоёрдохинь — Далахай нютагта түрэһэн юрын буряад энэ хүбүүн багша Ленинэй эмхидхэн байгуулһан Коммунис партиин гэшүүн болоо һэн.

Һүбэлгэн ухаатай, ходоодоо урагшаа тэгүүлдэг Буда Шагдурович хэжэ байһан ажалдаа, партиин даабарида харюусалгатайгаар хандадагаараа олоной дундаһаа онсо шалгардаг байгаа. Ажалыншье урагшатай һайн байха. 1938 ондо Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор һунгагдаа. Удаань Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилтэр ВКП(б)-гэй райкомдо ажаллаа.

Дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүд... Нютаг бүхэнэй бүһэтэйшүүл түрэл ороноо хамгаалхаа сэрэгэй албанда мордоо, Германиин фашистнуудтай баатарлигаар тэмсээ. Тиимэ эрэлхэг зоригтойшуулай дунда Буда Шагдурович Гармаев жагсаа һэн. Хоёр жэл шахуу фронт дээрэ тулалдаад, түрэл нютагаа бусажа, партийна харюусалгата ажалда хүдэлмэрилөө.

1948 ондо Буда Шагдурович партиин райкомой зууршалгаар «Улаан Далахай» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан юм. Энэмнай хүдөө ажахые һэргээн хүгжөөлгын саг байгаа. Дайнай үедэ һандаршаһан малай байранууд, үбһэ тэжээлэй хомор үе саг. Иимэ ажахые хүл дээрэнь гаргахын тула түрүүлэгшэ сүлөө саг мэдэнгүй хүдэлөө. Теэд Ленинскэ партиин гэшүүн Б. Ш. Гармаев бүхы хүсэ шадалаа, дүршэл шадабаряа гарган хүдэлөө, муу бэшэ амжалтатай ябаа. Удаань зургаан жэлэй туршада сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлөө.

Ажал, ажал... Нютагайнгаа үбгэжөөлнүүдэй нэгэн Буда Шагдуровичай ажалай иимэ баян, һайн һайхан намтартай танилсаад байхыдаа, басагангүй байхын аргагүй болоогдоно. Тэрэнэй хаанашье, ямаршье ажалда ябахада, үнэн сэхэ туһалагша байгаа. Тэрэ туһалагшань — тэрэнэй һанаһаж нүхэр Ханда мүн.

Буда Шагдурович Гармаевтан Далахай нютагай эгээл үнэр баян бүлэнэрэй нэгэн юм. Бүлэдэнь — арбан үхибүүн. Үхибүүдынь бултадаа элүүр энхэ, олонхинь өөһэдын бүлэтэй болонкой. Ашанаршье олон. Эгээ эхэ басаган Шурань медицинын институт дүүргэһэр арба гаран жэл болоо. Мүнөө аймагай больницын хүүгэдэй отделенине даагшаар ажаллана. Одхон басаган Людэнь наймадахи класста һурана.

Энэ бүлын 5 үхибүүн дээдэ һургуули дүүргэнхэй. Врач, багша, зоотехник, ветеринара врач, совет органой ба соёлой хүдэлмэрилэгшэ... Иимэ сэдхэлтэй Буда Шагдуровичай бүлэдхөө урган гараа. Хоёр хүбүүнинь — хүдөө ажахын мэргэжэлтэд. Эгээ бага Людэнь ямар мэргэжэл шэлэхэб, таамаглаха аргагүй. Агаарай онгосо жолоодоор лётчигшье боложо магад. Манай ороной залуушуул ямаршье мэргэжэл шэлэхэ эрхэтэй ха юм. Дуратайгаар шэлээрэй, Люда!

Эдэ үдэрнүүдтэ — хүүшан жэлые үдэшэжэ, Шэнэ 1975 онние угтажа байһан эдэ үдэрнүүдтэ «Буряадай АССР, Захааминай аймаг, Далахай нютаг, Буда Шагдурович Гармаевтанда» гэһэн адресаар нютаг бүхэнһөө телеграмманууд, амаршалгын открытканууд, бэшэгүүд һубарилдажа байгаа ёһотой. Басагад, хүрьгэдынь ашанарынь аба, эжыгээ Шэнэ жэлээр амаршалжа, зол жаргал юрөөнэ. Тиимэ амаршалгануудай дунда ажар холын Белоруссиһаа ерэһэн телеграмма звагагүй байха. Тэндэхи Гомель хотодо Анна басаганинь ажаһуудаг, сэшын мэргэжэлтэй. Амаршалга, телеграммануудые абахадаа, аба эжы хоёрынь ямар ехээр баясана, омогорхоно гээшэб! Энэл даа аба, эжын баяр!

Буда Шагдурович Гармаев үндэр наһатай болоһо, пенсидэ гараһаар арбаад жэл болобо. Хэды тиимэ байбашье, «нураһан бэе һураар таташагүй» гэһэндэл һанаа амар һуунагүй. Үдөө хил залуугайхидаа адли хүдэлһөөр — совхозойнгоо хоёрдохи отделенинн почтальоной хүдэлнэ. Партийна хоёр даабаритай — агитатор, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн. Наһатай болоошье һаа, алишье даабарида алгадгүй найса дүүргэнэгээ. Совхозой дирекцинн, партийна бюрогой зүгһөө мягтаал найһан хүртэһэн зандаа. Энэл даа, коммунистын үнэн сэхэ ажал!

Урданай эдэбхитэн Б. Ш. Гармаевай үбсүүндэ хэһэн медаль яларна. Тэдэнэй дунда дайшалхы, ажалай габьягай медальнууд бии. «СССР-эй арадай хиналтын органуудта эдэбхитэйгээр хүдэлһэнэй түлөө» гэһэн тэмдэгээр Буда Шагдурович һаяшаг шагнагдаа. Баяр дээрэ баяр!

Б. ВАНЧИКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Ш. Гармаев һая ерэһэн почтоёо илгажа һууна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮХИБҮҮДЫЕ БАЯСУУЛНА

Номуудые һугабшаланхай үхибүүдые үдэр бүри харадагби. Өөһэд хоорондоо хөөрэлдэхэньшье, согтой хүхюунээр энеэлдэхэньшье аргагүй. Тиигэншьегүй яахаб даа. Уншаһан ном тухайгаа хөөрэлдэжэ, геройнуудтань адлирхуу болоһойб гэжэ һанаха юм.

Аймагай хүүгэдэй библиотекэ үхибүүдые хани халуунаар угтажа байдаг. Тиимэһээ үхибүүд олоороо харгылжа, шууялдажа ябадаг гээшэ. Хүүгэдэй библиотекэ уужам һаруул гэртэ оршоно. Таһалгануудынь уран гоёор шэмэглэгдэнхэй, хүнэй нюдэ дулаасуулна. Номойнь жаса 15739 ботиһоо бүридэнэ. 930 үхибүүд эндэ ерэжэ, шэнэ һонин номуудые уншажа байдаг, мүн гэртээ абажа ошодог юм.

Уншалгын таһалгада үдэр бүри 35—40 хүбүүд, басагад орожо, хэрэгтэй номуудаа уншана. Хүүгэдэй газетэ ба журналнуудые иража харана, номой выставкэнүүдэй хажууда нилээд удаан зогсоно. Фото-зурагай монтаж, альбом болон амиды сэсэгүүд уншалгын таһалгые шэмэглэн гоёоно. Сэхыень хэлэхэдэ, библиотекын таһалга бүхэндэ сэсэгэй үнэр хангалтажа байдаг.

Уншалгын таһалгын столнуудай саана эдэбхитэй эдир уншагшадые, жэшээнь, Клещина Нина, Поспелов Миша, Красикова Галя, Мункуев Зорикто, аха дүүнэр Сережа ба Ваня Зайцевтан, Ломухин Олег болон бусад олон үхибүүд һуунхай, ном уншажа һуухал даа. Ленин багша тухай номуудаар үхибүүд илангаяа һонирхоно.

Хүүгэдэй саадай бэлэдхэлэй бүлэгтэ ябадаг үхибүүд үдэр бүри иишэ ерэдэг. Петропавловкын хүүгэдэй хоёрдохи саадай үхибүүд онсо шалгарна. Мэдээжэ совет уран зохёолшо С. Маршак, С. Михалков, А. Барто гэгшэдэй номуудые уншаагүй үхибүүд үсөөн байха. Ородой элитэ ехэ поэт А. С. Пушкинай онтохонуудай удхаар хэгдэһэн уран зурагуудые гоёшоон харана.

Жэлэй түсэбэй ёһоор уншалгын таһалгада дүрбэн зуун үхибүүд орохо зэргэтэй. Арбан һарын дүн харахада, 557 үхибүүд уншалгын таһалгада ябаһан байна. Библиотекарьнууд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, һонюуша һүбэлгэн уншагшадай ёһотой хани нүхэдынь боложо шадана.

Энэ библиотекэ ажалаа яажа эмхидхэнэб, хайшан гэхэдээ үхибүүд олоор ябанаб? Нэн түрүүн, таһалгануудаа ариг сэбэрээр, аятай зохидоор барижа шадана. Номойнгоо жасые һайнаар эмхидхэнэ. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд бишыхан уншагшадые урин налагайгаар угтана, тэдэнэртэй дүрүү зохидоор хөөрэлдэнэ. Библиотекые даагша Р. Е. Жилинская, урдань һургуулида пионервожата байһан, мүнөө библиотекын уншалгын таһалгые ударидажа ябадаг В. Д. Цауне, үнинэй библиотекарь В. Н. Пашинская гэгшэд хүүгэдэй ёһотой хани нүхэд болонхой. Эдэнэр эдир уншагшадаа һайн танина, хэнэйнь ямар номуудые уншаха дуратай байһые, ямар асуудалнуудаар һонирходогые мэдэнэ.

Номой выставкэнүүд эндэ саг үргэлжэ эмхидхэгдэнэ. Номой шэнжэлэл хэгдэнэ. хөөрэлдөөн болоно. «Бидэ улаан мүшэхэнүүдые зүүдэгбди», «Пионернүүд — баатарнууд», «Октябрятанууд — эрэлхэг зоримгой үхибүүд» гэжэ гаршагтай номой выставкэ хүүгэдэй анхаралые илангаяа татана. Иимэрхүү удхатай 140 ном хоёр һарын туршада уншагдаһан байна. Тиихэдэ номой выставкэ хүүгэдэй тон ойлгохоор, һонирхолтойгоор шэмэглэгдэнэ.

Һаяшаг эхин классуудай һурагшад эндэ суглараа. Библиотекые даагша Раиса Ефремовна Жилинская «Алтан намар» гэжэ удхатай хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна. Шара набшын үеһөө һайхан хаһа үгы гэжэ зариман хэлэдэг. Уран зохёолшод ном доторoo энэ сагые зураглан магтана, зураашад хэзээдэшье мартагдашагүй, одоол хужарлан харама бүтээлнүүдые хэнэ. Үхибүүдшье намарай ёһо шэнжые һайн мэдэхэ, тиихэдэ элдэб янзын үзэгдэлнүүдээр һонирхоно. Ород болон гадаадын оронуудай уран зураашадай бүтээлнүүд тухай хөөрэхэһөө гадна, уран зурагуудые харуулһан, мүн уран бэлигтэнэй маяг хэлбэриие, шэрэ будагай үнгэ янзые тайлбарилжа ойлгуулһан байха юм. Тиихэдэ 2-дохи «в» классай һурагшадые суглуулжа, номой хайшан гэжэ бэшэгдэдэгые, хэблэгдэжэ гарадагые ойлгуулжа үгэһэн. Уншалгын таһалгые даагша В. Д. Цауне һонирхолтой олон асуудалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Уншагшадай конференци болоходо бидэ гайханагүйбди. Үхибүүд эртээнһээ бэлдэжэ, уран зохёол тушаа ажаглалта хэнэ. Тэрэниинэнь тусхай дэбтэртэ бэшэжэ абаад, тобшолол хэдэг заншалтай. Уран зохёолшо С. Алексеевэй «Уйгаргүй томо баатарай хүбүүн» гэжэ номоор һаядаа конференци хэхэнь. Энэ хөөрэлдөөндэ табадахи классай һурагшад хабаадаха юм. «Конференциин болохо үедэ зохёолшын номуудай выставкэ эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

Сэхыень хэлэхэдэ, аймагай хүүгэдэй библиотекэ эндэхи дунда ба найман жэлэй һургуулиин эхин классуудтай холбоо барисаатайгаар ажалаа ябуулна.

Хүүгэдэй уншажа һураха тусхай булан эндэ хүдэлнэ. Хүүгэдэй саад, яслинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, пионервожатануудай, багшанарай хэрэглэхэ литература бии. Тэдэнэр саг үргэлжэ библиотекэ ерэжэ, тон хэрэгтэй ном абажа, тэрэнээ үхибүүдтээ уншажа үгэнэ.

Иишэ гансашье үхибүүд харгылдаггүй, харин ехэшүүлэй орожо ябахые харахат. Түрэлхид А. Г. Токарева, Л. И. Шишмарева, В. Д. Стряпунина, Е. Л. Тугаринова, Г. П. Одуденко болон олон бусад ходо ерэжэ, үхибүүдэйнгээ ямар номуудаар һонирходог байһые шалгана, хэрэгтэй номуудые абажа ошоно.

Библиотекэдэ жэл бүри шэнэ һонин номууд олоор ороно. Библиотекые даагша захил хэжэ, Москва, Казань, Кишинев, Волгоград, Свердловск, Киев, Улаан-Үдэ болон бусад хотонуудһаа номуудые асаруулна. Иигэжэ элдэб янзын һонин номууд олошорно. Тиихэдэнь эдир уншагшадшье мүн лэ олошорно.

В. БАШАРОВ.

Зэдын аймаг.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

АРГЫН БАЙГАА ҺАА, ТУҺАЛЫТ

Хүндэтэ редакци! Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой 1-дэхи отделениин Арбижал нютагта ажалладаг малшад, хонишод, һаалишад нэгэ иимэ гуйлтатайгаар Танда хандаха баатай болобо. Ушарынь иимэ юм.

Нютагтамнай 55 үрхэтэ айл ажаһуудаг, олонхи бүлын үхибүүд Улаан-Үдын 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи интернат һургуулинуудта һурадаг. Тиимэһээ үхибүүд субботодо гэртээ ерэхэ, амаралтын үдэр гэдэргээ ошохо баатай болодог гээшэ.

Мүн бидэнэршье эдеэ хоолой зүйл, эд бараа худалдан абахын тула город ошохо болодогбди. Нютагаймнай магазин даб дээрээ манай эрилтые гүйсэд һайнаар хангажа шаданагүй.

Теэд манай Арбижал нютагта нэгэшье автобус ябадаггүй байна. Ушар тиимэһээ ядахын сагта долоон хоног соо гурба дахин (среда, суббото, воскресени) автобус манай нютаг ерэхэ аргагүй аа гү гээд һанагдана. Үгышье һаа Арбижал, Онохойн Шэбэр, Добо-Ёнхор гэжэ гурбан нютагта нэгэ автобус ябадаг болоо һаа, ехэл һайн байгаа. Бидэндэ туһалхые найданабди.

Ч. НОРБОЕВА болон бусад.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ПРОДУКЦИИН ШАНАР БА МАТЕРИАЛНУУДЫЕ АРЬБАЛАЛГА

БЕРЛИН. Продукциин шанар дээшэлүүлхын, түүхэй эд ба материалнуудые арьбалхын түлөө энэ жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ГДР-эй ажалшад һайн дүнгүүдые харуулба. Шанарай гүрэнэй үндэр тэмдэгтэ хүртэһэн республикын промышленна зүйлнүүд һүүлэй гурбан жэлэй туршада 70 гаран процентээр дээшэлээ.

Продукциин эрхим шанарай түлөө тэмсэл түүхэй эд ба промышленна материалнуудые арьбалхын түлөө тэмсэлтэй зэргэ ябуулагдана. Нэгэ зүйл үйлэдбэрилэн гаргахадаа, бүхы предприятинуудта уялгата болоһон 900 технико-экономическа норматив болон материалнуудай гаргашалагдахые хуулита болгоһон ушар эндэ тон шухала үүргэ дүүргэнэ.

Швериндэхи Клемент Готвальдын нэрэмжэтэ суднануудай түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг завод доторой нөөсэ арганууды эзэн ёһоор хэрэглэлгэ энэ талаар үльгэр жэшээ болоно. Мянга гаран хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалладаг предприяти суднануудай лебёдко, кран, мүн кораблиин винтнүүдые бүтээдэг юм. Тиихэдэ завод бүхы продукциингаа 76 процентые технико-экономическа нормативуудта тааруугаар бүтээн гаргадаг. Энэ жэлдэ эндэ 1 миллионһоо дээшэ маркын сэнтэй гэхэ гү, али заводой түсэбөөр хараалагдаһанһаа гурбаһай нэгээр үлүү материал арьбалагдаһан байна.

АЖАХЫГАА ЭЗЭН ЁҺООР ЭРХИЛХЫН ТҮЛӨӨ

БЕЛГРАД. «Ракета» гэжэ автотранспортна предприяти Югославиин иимэ үйлэдбэриэй түрүүшын табан предприятиин тоодо ородог. Үнгэрһэн жэлдэ 16 миллион пассажир, 1 миллион тонно ашаа шэрэһээрнь тэрэнэй хэмжээн тухай тодорхойложо болоно. «Ракетын» автобусууд Югославиин зургаан республикын дүрбэн — Серби, Черногори, Босни болон Македони республикын харгынуудаар пассажирнуудые зөөдэг юм. Кабинануудтаа комбинадай тэмдэгтэй ашаанай хүсэтэ машинанууд гансал республика соогуураа ябадаг бэшэ, харин Европо болон Азиин оронуудай харгынуудаар иимэ машинануудай ябахые хаража болоно. Комбинадай гол шухала отделениин оршодог Титово-Ужицада, мүн тэрэнэй филиалнуудта 2,5 мянган хүн хүдэлнэ.

Эдэнэй дүрбэдэхи хүн бүхэниинь — Коммунистнуудай Союзай гэшүүн. Предприятида залуушуулай Коммунис союзай ехэ организаци бии.

Тэдэ профсоюзай организацитай хамта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, тоһоной — түрхилгын материалнуудые арьбалхын, ажахыгаа эзэн ёһоор эрхилхын түлөө тэмсэлдэ коллективээ элсүүлхэ талаар ехэ ажал хэһэн байна. «Һаалтагүйгөөр ажаллаха, ашаанай үнэ сэнгые хямдаруулха, заһабариин болзор хороохо, пассажирнуудта тааруу зохид байдал хангаха» гээшэ жолоошод, механигууд болон бусад хүдэлмэришэдэй уялга болонхой.

АМЖАЛТЫН ТҮЛӨӨ

ГАВАНА. Кубада 1974—1975 онуудай сафрые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ Энкома гэжэ машина бүтээлгын нэгэдэлэй предприятинууд горитой хубитаяа оруулна. «Вангуардиа сосиалиста», «Кубана де Асеро» гэхэ мэтэ металлургическа заводууд, «Агилар Норьега» гэжэ машина бүтээлгын зовод болон Кубын революциин илан мандаһанай һүүлхэнээр байгуулагдаһан бусад предприятинууд энэ нэгэдэлдэ ороно. Мүнөө Энкома Кубын промышленна түрүү нэгэдэлнүүдэй нэгэниинь болонхой.

Табан предприяти жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргээ гэжэ Энкомой директор Рикардо Мартин мэдээсэбэ. Саахарай заводуудта түхеэрэлгэнүүдые бэлдэдэг «Вангуардиа сосиалиста» болон барилгын түмэр түхеэрэлгэнүүдые бэлдэдэг, «Флорентино Алехос» завод эдэнэй предприятинуудшье жэлэйнгээ түсэб дүүргэхээр бэлэн юм.

Саахарай тростнигые зөөхэ тусхай вагонуудые бүтээдэг «Кубана де Асеро» завод сафрые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ ехээр нүлөөлнэ. Жэлэй дүүрэтэр завод 50 гаран иимэ вагон бүтээхэ юм.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР...

ПРАГА. Остравско-Карвинска бассейнэй нүүрһэшэд жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 460 мянган тонно кокслогдодог нүүрһэ малтан абаба. 1974 ондо түсэбһөө гадуур хахад миллион тонно түлишэ республикадаа үгэхэ гэһэн шахтёрнуудай социалис уялга үлүүлэн дүүргэгдэхэнь лабтай.

Бассейнэй нүүрһэшэдэй иимэ амжалта туйлаһаниинь дэмы бэшэ. Үйлэдбэриин коллектив бүхэн хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулхые эрмэлзэнэ. Энэ жэлдэ Остравско-Карвинска бассейнэй шахтёрнуудай 500 гаран бригада түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэнэ. ЧССР-эй удаадахи, зургаадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байһан түрүүшүүлэй коллективүүд эндэ бии. «Стонова» шахтын Я. Шкриниарай хүтэлбэрилдэг проходчигуудай бригада табан жэлэйнгээ даабариие дүрбэн жэлдэ дүүргэхээр уялга абаад, тэрэнээ аяар сентябрь һарада дүүргэһэн байна.

Жэл үнгэрхэ бүри республикын шулуун нүүрһэнэй энэ томо предприяти ЧССР-эй арадай ажахыда үгэдэг боложо байна.

Шахтернуудай нүүрһэ ехээр малтаха хэрэгтэнь совет техникэ ехэ туһа хүргэнэ. Остравско-Карвинска бассейндэ нүүрһэ малтадаг совет комбайнуудай хүдэлдэггүй нэгэшье уурхай үгы. Совет техникэ тухай алдар суу таранхай. Совет түхеэрэлгэнүүдээр хүдэлхэ эрхэдэ хүртэхын түлөө зарим горнягуудшье, бригадануудшье тэмсэдэг. Совет техникээр хангагдаһан бригадануудта «Туйлаһанаа улам арьбадхаха» гэһэн шэнэ үүсхэлэй дэлгэрһэниинь дэмы бэшэ. Энэ үүсхэл Чехословакиин промышленна предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрнэ.

УХААЛАН ЗОХЁОГШОДОЙ ХУБИТА

БУДАПЕШТ. Венгриин ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад үйлэдбэриин хүгжэлтэдэ горитой хубитаяа оруулна. Жэшээнь, нёдондо ороной промышленна предприятинуудта ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын 3,8 миллиард форинт экономическа ашаг үрэтэй 44 мянган дурадхал нэбтэрүүлэгдэһэн байна. 1974 ондо 15 шахуу процентээр олон дурадхал оруулагдаха юм.

Ерэхэ жэлэй апрель һарада тэмдэглэгдэхэ оронойнгоо сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойн, мүн ВСРП-гэй март соо болохо XI съездын хүндэлэлдэ түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад амжалтатайгаар оролсонхой. Чепельскэ металлургическа болон машина бүтээлгын комбинадта дэлгэрһэн «Социалис ажалай бригада бүхэн — ухаалан зохёолгын нэгэ мэдүүлгэ» гэһэн үүсхэл ороной промышленна бүхы коллективүүдтэ халуунаар дэмжэгдэнэ.

(ТАСС).

ЭЛДЭБ ҺОНИН

МОГОЙН ШҮЛЭН

Гонконгын ресторануудай бэлдэдэг эгээл эрхим эдеэ хоолнуудай нэгэн могойн мяхаар шанагдаһан шүлэн болоно. Энэ эдеэндэ дуратайшуулай тон олон байдаг тула Азиин элдэб оронуудһаа 100 мянга шахуу могой һара бүридэ асардаг байна.

ДУУТА МАРКАНУУД

Бутан гэжэ заахан орон өөрын онсо илгаатай гоё маркануудаараа суурхадаг юм. Тиимэһээ тэрэнь бүхы дэлхэйн филателистнүүдэй һонирхол татадаг. Маркануудынь тэрэ заахан ороной олзо оруулгын тон шухала зүйлнүүдэй нэгэн болоно. Һаяшаг Бутанай почтын эмхи зургаан үшөө нэгэ юрэ бусын шэнэ марка гаргаба. Тэрэнь тон жэжэхэн грампластинкын түхэлтэй. Тиимэһээ энэ марка минута соо 45 дахин эрьелдэн, түс ороной национальна гимнын аялга дуулахаһаа гадна, Бутанай түүхые тобшоор хөөрэһэн дикторэй үгэ соносодог.

Бутан орондо элдэб янзын сэсэгүүд ургадаг. Марканууд дээрэ зураатай сэсэгүүдэйнь үнэр хангал тэрэ хэбээрээ анхилжа байдаг юм ха.

АЛМАЗ ДАЛАЙН ОЁОРТО ХАШ

Африкада, Бразилида алмазуудай баян хэбтэшэ бии гэжэ үнинэй мэдээжэ. Шэнжэлгэ хэһэн геологууд алмазуудай хэбтэшэтэй газарнуудайнь заха Атлантиин океанай оёорто, Урда Африкаһаа эхилээд Амазонкын адаг хүрэтэр гэһэн тухайламжа хэһэн байна.

БЕГЕМОДУУДЫЕ ҺАРУУҺАЛНА

Кенидэхи Баринго гэжэ нуур соо байрладаг бегемодууд һүни болоходо нуурһаа гаржа бэлшэдэг юм. Теэд энэ жэл Африкада ехэ ган боложо бүхэли жэлэй туршада хура бороо ороогүй, үбһэ ногоониинь сүм шатаашоо. Зүүн Африкын ан амитаншье хамгаалха бүлгэм сабшаһан үбһэ асаржа нуурай эрьедэ буулгаа. Эдихэ тэжээлгүй үлэсхэлэн байдалда ороһон бегемодууд һүни бүри хэдэн тонно үбһэ эдидэг байна.

АСАРИ ТОМО АРАГ ЯҺАН

Сулавеси арадай урда зүгтэ Савар-Пезизир-Тандунг-Торипа гэжэ тосхондо ойрэшог агы нүхэн сооһоо асари томо хүнэй араг яһан олдобо. Тэрэнэй хохимойн хоёр нюдэнэй хоорондохи зайнь 20 сантиметр шахуу, нюдэнэйнь үлхархайн нүхэн хүнэй нюдаргын бастаха хэмжээтэй. Эндэ олдоһон асари томо хүнэй араг яһые Индонезиин арадай гэгээрэлэй министерствын тусхай комисси шэнжэлжэ байна.

(«Азия и Африка сегодня» журналһаа).

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон-телеграф-радио

СОФИ

БКП-гэй ЦК-гай ХАНДАЛГА

ТАСС

Ойн баярай 1974 он Болгариин ажалшадай политическэ болон ажалай үндэр ехэ дэбжэлтээр, экономикодо туйлагдаһан томо томо амжалтануудаар, ажалшадай һуудал байдалай улам саашадаа һайжаралгаар тэмдэглэгдээ гэжэ ороной ажалшадта БКП-гэй ЦК-гай хандаһан хандалга дотор хэлэгдэнэ. Социалис нийтын байгуулалтын бата хүсэтэй байһые, капитализмда оховдо тэрэнэй болуу байһые социалис Болгариин үльгэр жэшээ үшөө дахин батадхан гэршэлнэ.

Болгар арад таатай һайн эрхэ байдалда табан жэлэйн түсэбэй ба ажалай даалгабаринуудые дүүргэжэ эхилһэн гээд энэ хандалга дотор тэмдэглэгдэнэ. Ороной дотоодын байдал шэн габьята ажалаар, зохёохы эрмэлзэлээр, шалгаж замда үнэн сэхэ байлгаар. БКП-е болон тэрэнэй Центральна Комитедые тойрон, болгар арадай нягта жагсаалтай байлгаар тэмдэглэгдэнэ.

Уласхоорондын байдал хадаа КПСС-эй XXIV съездын харгалһан Эб найрамдалай программые бодото хэрэг дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлгээр, эбэй ёһоор зэргэ оршохо гол ёһоной бэелхын тулада Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай эрид шууд ябуулгаар, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй үрэ ехэтэй эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгаар тодорхойлогдоно.

Советскэ Союзтай харилсаа холбоо бэелүүлхэ, бүри ойро дүтэрхы болохо, тэрэнэй үзүүлдэг һайн һайхан туһаламжа, аха дүү агууехэ оронтой бүри бата бэхи холбоо нүхэсэлэг гээшэ манай социалис хүгжэлтын саг үргэлжын эшэ үндэһэниинь, эршэ хүсэниинь байгаа, саашадаашье байха гээд хандалга дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ бата бэхи холбоое бэхижүүлхэ, бэе бэеынгээ хоорондохи аха дүүгэй харилсаануудые хүгжөөхэ, соёт дүй дүршэлэй дундар тамжаануудые шэнэлхэ, нэбтэрүүлхэ гээшэ манай түрүүшын ээлжээнэй национальна болон интернациональна уялга мүн.

Партиин XI съездын хүндэлэлдэ 1975 ондо бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлхыень, зургаадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлые ажалай эгээл эрхим амжалтануудай жэл болгохыень оронойнгоо бүхы ажалшадые БКП-гэй Центральна Комитет уряалһан байна.

БЕЛГРАД

АШАГ ҮРЭНЬ ДЭЭШЭЛНЭ

ТАСС

Эрдэм-техникын харилсаа холбооной талаар совет-югослав комиссиин 31-дэхи сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Эрдэм, техникын талаар хоёр ороной хоорондохи холбоо барисаан амжалтатайгаар хүгжэһөөр, тэрэнэй ашаг үрэнь улам бүри дээшэлнэ гэжэ сессидэ хабаадагшад тэмдэглээ. Совет ба югослав научна, үйлэдбэриин организацинуудай сэхэ тогтоодог харилсаа холбоон улам бэхижэнэ. СССР-эй зарим министерствэнүүд, албан зургаануудай болон СФРЮ-гэй ажахын нэгэдэлнүүдэй хоорондохи сэхэ харилсаанууд бүри нягта боложо байнхай.

Сесси хадаа хоёр ороной эрдэм-шэнжэлэлгын ба үйлэдбэриин организацинуудай бэелүүлхэ харилсаа холбооной шэнэ түсэбүүдые, программануудые хаража үзөө, тэрэнэй түхэл янзые, арга методуудые улам саашадань нарижуулан һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ тушаа тодорхой хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалаа.

БОНН

ШУХАЛА УШАР ХЭРЭГ

ТАСС

«Германиин Коммунис партиин долоон хоногто» Баруун Германиин коммунистнууд бэлэдхэл хэжэ байна. Энэ долоон хоног ФРГ-гэй түрүү үзэлтэй, демократическа хүсэнүүдэй ажабайдалда заншалта ушар хэрэг болонхой юм. «Унзере цайт» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ долоон хоног январиин 18-һаа 25 болотор үнгэрэгдэхэ.

Долоон хоногой хэмжээ ябуулгануудай гол түбүүдынь томо промышленна городууд — Гамбург, Бремен, Дортмунд, Эссен, Ганновер болон бусад городууд болохо юм. Тэндэ суглаанууд ба хуралдаанууд үнгэргэгдэхэ, Германиин Компартиин ажал ябуулга ба зорилгонууд тухай хөөрэһэн мэдээсэлэй стенднүүд эмхидхэгдэхэ байна.

Ажалшадай дунда Германиин Компартиин нүлөөе бүри ехэ болгохо, тэрэнэй зэргэнүүдые бэхижүүлхэ, партида шэнэ гэшүүдые абаха, Баруун Германиин коммунистнуудай хэблэлэй түбэй орган — «Унзере цайт» газетын уншагшадай тооё олошоруулха гээшэ эдэ хэмжээ ябуулгануудай уг зорилгонь болоно.

«ГКП-гэй долоон хоног» хадаа Европо түби дээрэхи түгшүүрилтэ байдал һуларуулхын, аюулгүй байдал сахихын түлөө, социалис оронуудтай баталагдаһан договорнуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэгтэ һаад ушаруулхые эрмэлзэдэг хархис этэгээдүүдэй хорото аашануудта эсэргүү тэмсэлдэ Баруун Германиин коммунистнуудые, ороной түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые улам саашадань элсүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаха юм.

Коммунистнууд ажалшадай аша туһые хамгаалхын түлөө, үнэ сэнгэй дээшэлхые болюулхын түлөө, хүдэлмэригүйдэлгэдэ эсэргүү шухала хэмжээнүүдые дары абахын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ гэжэ энэ долоон хоног мүн лэ элирхэйлэн харуулха үүргэтэй юм.

КОНАКРИ

ПРЕЗИДЕНТЫН УРЯАЛ

ТАСС

Армиин болон арадай нэгэдэлые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ гэжэ Гвинейн Республикын президент Ахмед Секу Туре уряалһан байна. Сэрэгэй алба хэгшэдтэй уулзажа үгэ хэлэхэдээ, Гвинейн революциин уг зорилгодо үнэн сэхэ байдаг ороной зэбсэгтэ хүсэнүүд республикын ажалшадай туйлалтануудые ходоодоо хэрхоор аршалан хамгаалдаг гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Оронойнгоо экономическа хүгжэлтын зорилгонуудые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы арад зонтоёо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг Гвинейн зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зохёон байгуулхы шэнжэ шанарые гүрэнэй толгойлогшо тэмдэглэһэн байна.

КАИР

СЭРЭГЭЙ ШЭНЭ МИНИСТР

ТАСС

Египедэй Араб Республикын президент А. Садат АРЕ-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник генерал-лейтенант Мухаммед Абдель Гани аль-Гамаси гэгшые АРЕ-гэй сэрэгэй министрээр томилбо.

ЛОНДОН

СЭРЭГЭЙ БҮЛЭГЛЭЛНҮҮДҺЭЭ ГАРАХЫН ТҮЛӨӨ

ТАСС

Англи хадаа империалис сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэй байгуулһан холбоо барисаагаа удаарууланггүй таһалха ёһотой гэжэ «Трибюн» газетэ бэшэнэ. «НАТО түгшүүрилтэ байдал һуларуулгада хэзээдэшье туһалаагүй, туһалхашьегүй» гэжэ тэрэ һүүлшынгээ номерто толилһон статья соогоо тэмдэглэнэ.

Англиин лейборис правительство түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, һунгалтын урда тээхи найдуулганууда дүүргэхэ гэжэ үнэхөөрөө оролдоо һаа, НАТО-тай, СЕАТО-тай, СЕНТО-тэй холбоо барисаагаа таһалха ёһотой гэжэ «Трибюн» тэмдэглэнэ. Энэ зорилго туйлахын түлөө тэмсэлдэ һаналаа нэгэдэлгэеэ бэхижүүлхыень ороной бүхы ажалшадые тус газетэ уряална. Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй харилсаа холбоогоо улам саашадань хүгжөөхэ ябадалай Великобританида ехэ удха шанартай байһаниинь энэ газетэдэ мүн лэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ ТАБИГДАБА

Буряадай Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй театрай коллектив Г. Мухтаровай «Сэбэр басаган» гэжэ хоёр үйлэтэй драмâ харагшадтаа бэлэглэбэ. Энэ зүжэгые режиссёр Ц. Ц. Цыренжапов найруулан табиһан, республикын шангай лауреат уран зурааша В. М. Бройко шэмэглэн гоёоһон байна.

«Сэбэр басаган» гэжэ драма драматург Г. Мухтаровай эрхим зохёолнуудай нэгэн болоно. Энэ зүжэг Баку хотын театрта анха түрүүшынхеэ табигдаһан байгаа. Манай Буряадай театрнуудай сценэ дээрэ хоёрдохёо табигдаба.

Энэ зүжэг мүнөө үеын хүнүүд тухай хөөрэнэ. Хүнэй һайн һайхан сэдьхэл энэ зүжэг соо харуулагдана. Мүн залуушуулые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, хонжоо наймаашадтай, эдишэ абагшадтай эрид тэмсэхэ, һанаандаа таараха мэргэжэл шэлэн абаха гэхэ мэтэ асуудалнууд зүжэгэй гол удха боложо үгэһэн байна.

Зүжэгэй гол герой Айджа (артистка Л. Егорова) врачшье, артисткашье боложо шаданагүй. Иигэжэ ажабайдалдаа харюусалгүйгөөр хандадаг, гансал гоёод ябаха дуратай хүнүүд гэмтэ ябадал хэжэ болохо байна бшуу. Һайн һайхан хүсэлэнтэй ябаха гээшэ һайн. Зүгөөр тэрэнээ бэелүүлхын тулада «зууһанаа» табихагүй хатуу зориг хэрэгтэй ха юм.

Урагшаа эрмэлзэһэн зориг түгэлдэр Ашир хүбүүнэй рольдо Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Бутуханов наадана. Тиихэдэ хонжоо наймаа хэдэг мэхэ гохотой, шляпа малгайтай Муллагай ролиие артист Ч. Гуруев һайнаар наадана гэжэ тэмдэглэмээр.

Тус театрай коллектив мүнөө «Театр» журналай ахамад редактор А. Салынскиин «Барабанщица» гэжэ зүжэг табихаар бэлдэжэ байнхай.

К. МУНКУЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Айджа (артистка Л. Егорова), шляпа малгайтай Мулла ((артист Ч. Гуруев). 2. Ашир (Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Бутуханов).

Авторай фото.

ҺУРАГШАД МАЛШАДТА АЙЛШАЛНА

«Улаан-Үдэ — Судутуй» гэһэн маршрудаар ябадаг автобусой Бэшүүрэй совхозой түб — Шэбэртэ тосхондо ерэжэ зогсоходо, шууяатай хүхюун бүлэг эдиршүүл үүдээр багтажа ядан түрисэлдэһөөр яаралтай орожо. Һууринуудаа эзэлэн һуубад.

— Таанар иитэрээ хайшаа яараба гээшэбта? — гэжэ автобус соо һууһан үбгэжөөл үхибүүдһээ асууба.

— Дабаатын малшадта концерт харуулхаяа ошохомнай, — гэжэ хэдэн басагад зэргэ тооной үрдилдэн харюусаба.

— Мүнөөнэймнай үхибүүд ондоо болошоол юм байна даа. Эдэ эдиршүүл ямар шадамар бэрхээр концерт табина гээшэб. Гутайда наада табихыень харааб. Хонгёо һайханаар дуу дуулалдаха, шүлэг уншаха, хүнгэн солбоноор хатар наадаха гээшэнь гайхалтай. Мэдээгүй юумыеш мэдээд, концерт-наадандаа харуулжа байха. Удха түгэлдэр концерт болоо, — гэжэ үбгэжөөлэй хажууда һууһан эхэнэр хөөрэлдөөндэ оролсобо.

Иигэжэ нютагайнгаа үбгэд, хүгшэдэй магтаалда хүртэһэн үхибүүд хэд байгаа гээшэб гэжэ һонирхобобди. Шэбэртын дунда һургуулиин эхин болон ахамад классуудай һурагшад байгаа пэн. Тэдэнэр малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһын үедэ малшадые соёлой талаар хангажа, эхэ эсэгээ баясуулха, интернатта байжа, гүрэнэй тэдхэмжээр һурадаг ашаяа харюулха гэжэ шиидэһэн байгаа бшуу. Удангүй һурагшадай агитбригада эмхидхэгдэжэ, интернадые даагша Бата Цыренжапович Цыренжапов тэрэниие хүтэлбэрилхэ болоо һэн.

Үнинэй багша Б. Ц. Цыренжаповай хүтэлбэри доро баян программатай концерт-наада бэлдэһэн һурагшад Бэшүүрэй совхозой отделени, фермэнүүдтэ ажалладаг малшадта айлшалжа эхилээ. Мүнөө Гутай тосхоной малшадта ошожо, концерт-наада харуулаад бусажа ерээ. Энээнэй һүүлээр һурагшад түрэл совхозойнгоо нэгэдэхи отделениин Дабаата нютагай һаалишад, малшадта айлшалһан байна.

Ород, буряад арадуудай дуунууд, хатар, нютагай ажабайдалые харуулһан шог ёгто сценкэнүүд, шүлэгүүд һурагшадай агитбригадын программада ороно. Эхин болон ахамад классуудай һурагшад «Оро тухай дуун». «Таряалан» гэһэн дуунуудые хоороороо дуулалдана. Бадмаева Туяана, Цыбикдоржиева Туяана (2-дохи класс) гэгшэдэй монгол арадай дууе ирагуу һайханаар хангюурдахада суглрагшад нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэнэ.

9—10-дахи классуудай һурагшад Зандараев Баир, Бальжинимаев Дамба, Чимитова Сэрэгма болон бусад бальна болон «Сэрэгшэд» гэһэн хатар хүнгэн солбоноор гүйсэдхэжэ, харагшадай магтаалда хүртэнэ. Мүн дуушад Цыбикдоржиева Люба, Булытова Таня (8-дахи класс) гэгшэд буряад дуунуудые шадамар бэрхээр дуулажа, нютагайхидайнгаа магтаалда хүртэнэ.

Һурагшадай агитбригадын гэшүүд малшадта айлшалжа үргэлжэлһөөр.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

«НЮТАГАЙ РАДИОУЗЕЛ ХЭЛЭНЭ...»

Пятницын үдэшэ бүхэн эдэ үгэнүүдээр «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд Яруунын совхозой ажалшадта зорюулһан ээлжээтэ дамжуулгаяа эхилдэг. Нютагай лекторнүүдэй бүлэг совхозой отделени, фермэнүүдтэ ошожо, элидхэл, лекцинүүдые уншахаһаа гадна, радиогоор лекци уншадаг болоһоор үнинэй. Тус радиолекториие Гүндэ тосхоной үдэшын һургуулиин директор Ю. А. Егорова хүтэлбэрилдэг юм. 35 хүнһөө бүридэһэн лекторнүүдэй бүлэгэй гэшүүд ээлжээ ээлжээгээр уридшалан табигдаһан графигай ёһоор лекци уншадаг байна. Тиин олоной анхарал татама һонирхолтой олон темэнүүдээр лекцинүүд уншагдана гэжэ тэмдэглэмээр. Уласхоорондын асуудалнуудаар, медицинын эрдэм дэлгэрүүлхэ, шажан мүргэлтэй тэмсэхэ талаар, эстетическэ хүмүүжүүлгээр (гоё һайханиие ойлгожо һураха тухай) удха түгэлдэр хөөрөөнүүд совхозой ажалшадта зорюулагдана. Байгаали хамгаалха тухай һүүлшын лекци нютагай радио-шагнагшадта илангаяа ехэ һонирхолтой байба.

Багшанар А. Г. Курмазова, Т. А. Горина, пенсионер-атеист С. Н. Нимаев, медицинын хүдэлмэрилэгшэд А. Б. Баранова, Т. А. Ваулина гэгшэд радиолекторидо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛНЭ

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай отделениин коллектив юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ хараалһан түсэбөө декабриин 25-да дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаһан байгаа. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тулада тус нэгэдэлэй механизаторнууд, автомашинын жолоошод болон МТМ-эйн хүдэлмэришэд үнгэрһэн 11 һарын туршада ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, габшагай һайнаар хүдэлжэ гараба. Энээнэй ашаар тэдэнэр үйлэдбэриингээ түсэбые 113 процент дүүргээ гэхэ гү, али жэлэй түсэбэй ёһоор 605 мянган түхэригэй оронд 685 мянган түхэригэй ажал бүтээгээ.

Коллективэйнгээ түйлаһан энэ амжалтада жолоошод Т. Коваленко, А. Коновалов, В. Пнев, Н. Андриевский, Н. Тимофеев, слесарьнүүд М. Попов, И. Васильев гэгшэд эгээл ехэ хубитаяа оруулһан байна.

Түсэбөө уридшалан дүүргэһэн нэгэдэлэй коллектив жэлэй дүүрэтэр нилээд үй ехэ хүдэлмэри бүтээхэ, малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһада колхоз, совхозуудые һайнаар хангаха, техникэ заһабарилгын графигые уридшалан ябуулха гэжэ хараалһан зорилгонуудаа бэелүүлжэ байнхай.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагуудай отделениинүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Яруунын аймагай отделени нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

НОМДО ДУРАТАЙШУУЛАЙ БҮЛГЭМ БАЙГУУЛАГДАБА

Һаяхан Нарһата тосхондо партиин райкомой заседаниинуудай зал соо номдо дуратайшуулай аймагай бүлгэм бии болгохо тухай олониитын түлөөлэгшэдэй съезд болобо. Аймагай түбэй эмхи зургаануудай, хүдөө нютагуудай клуб болон библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, һурагшад, партиин болон комсомолой райкомуудай түлөөлэгшэд энэ съездэ хабаадалсаа.

«Номдо дуратайшуулай Бүхэсоюзна һайн дуранай бүлгэмэй зорилгонууд тухай» аймагай библиотекые даагша С. Г. Бабушкина элидхэл хээ.

Тус съезд номдо дуратайшуулай аймагай бүлгэмэй правлениие 35 хүнһөө бүридүүлэн һунгаба. Комсомолой райкомой секретарь С. З. Цыдыпова, аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша В. Н. Данжалов болон бусад бүлгэмэй президиумдэ, аймагай библиотекые даагша С. Г. Бабушкина харюусалгата секретаряар һунгагдаба. Мүн номдо дуратайшуулай республиканска съездын делегадууд эндэ һунгагдаа.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

СОЦИОЛОГУУД ТООСОНО

Социологуудай ассоциациин гэшүүдэй тоосоото һунгуулиин суглаан үнгэргэгдэбэ. Суглаанда хабаадагшад совет социологическа ассоциациин Сибириин отделениин Буряадай филиалай түрүүлэгшэ, Буряадай ниитын эрдэмэй институдай директор, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсановай тоосоото элидхэлые шагнаба.

Буряадай ниитын эрдэмэй институдай философи болон түүхын таһагые даагша, түүхын эрдэмэй кандидат Г. Л. Санжиев, философиин эрдэмэй кандидат Д. Р. Мангутов, «Электромашина» заводой түлөөлэгшэ Б. Б. Халтанов, авиазаводой түлөөлэгшэ Н. П. Попов болон бусад элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа. Ажалай коллективүүдэй социалис хүгжэлтын түсэб зохёолгодо социологическа шэнжэлэлгын тон шухала удха шанартай байһые үгэ хэлэһэн хүнүүд тэмдэглээ.

Республикын социологууд тогтоол баталан абаад, 1975 ондо бэелүүлхэ хэмжээ ябуулга хараалаа. Совет социологическа ассоциациин Сибириин отделениин Буряадай филиалай бюрогой түрүүлэгшээр Д. Д. Лубсанов дахинаа һунгагдаба.

В. БЕЛИКОВ.

Галина Михайлова Улаан-Үдэ хотын 25-дахи парикмахерскада үһэ заһагшаар хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Энэ богонихон болзорой туршада тэрэ коллектив соогоо хүндэтэй болонхой. Үһэеэ заһуулхаяа ерэһэн хүнүүдтэ аялдар зохидоор хандажа, дуратай түхэл маяг соонь заһажа үгэдэг байна. Үһэ заһаха мэргэжэл шудаланхайшье һаа, шадабарна улам дээшэлүүлхые оролдоно. Галя жэлэйнгээ даабари 15 хоногоор урид дүүргэбэ. Мүнөө тэрэ ерэхэ жэлэй түсэбөөр хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Михайлова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ТҮРЭЛ СОВХОЗДОО

Тээгдын дунда һургуули үнгэрэгшэ жэлдэ дүүргэһэн хүбүүд, басагад түрэл совхоздоо үлэжэ, амжалтатайгаар хүдэлнэ. Жэшээнь, И. Ринчиннимаева, Г. Батомункуева, Я. Индраева гэгшэд совхозой Тохорюугтын отделениин Ангуутан гэжэ газарта тус тустаа 50 толгой бурууды даагаад, һайнаар харууһалжа байна. И. Цыдыпова һаалиин фермэдэ, С. Доржиева гэртэхинээрээ хамта хониндо хүдэлнэ. Г. Цыренов, Г. Жамбалов гэгшэд баһал дунда һургуули дүүргээд колхоздоо хүдэлнэ. Энэ һургуули дүүргэһэн Р. Намдакова хоёрдохи жэлээ һаалиншанаар ажаллажа, нилээд дүршэлтэй болоо. Энэ залуу нүхэр жэл соо үнеэн бүриһөө 1700—1800 килограмм һү һаажа, түсэб даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Иигэжэ залуушуулай түрэл нютагтаа үлэжэ, амжалтатайгаар хүдэлжэ байһаниинь ехэ һайшаалтай байна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хориин аймаг.

СПОРТ

САНААР Зүүн Сибириин түмэр замай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Эрхүү хотодо боложо дүүрэбэ. Түмэр замай отделенинүүдэй 150-яад бэрхэ спортсменүүд энэ мүрысөөндэ хабаадалсаба. ЛВРЗ-гэй спортын клубай тренер Василий Смирнов 10 километрэй зайда урилдахадаа, 34 минута 59 секунда саг харуулжа түрүүлһэн, 15 километртэ хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Тиихэдэ түмэр замай Улаан-Үдын отделениин команда энэ мүрысөөндэ хоёрдохи һуурида гараһан байха юм.

* * *

БУРЯАДАЙ АССР-эй зунай VI спартакиадын 8-дахи зүйл болохо стол дээрэ наададаг теннисээр мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд командаараа нэгэдэхи, «Буревестнигэй» команда хоёрдохи, «Спартак» бүлгэмэй команда гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Мүн спортсменүүд өөһэд хоорондоо мүрысэһэн байха юм. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Пурбуева эхэнэрнүүдэй дундаһаа түрүүлээ. «Труд» бүлгэмэй спортсмен Мугдуев эрэшүүл соо һоо эрхимлээ. Мүнөө боложо байһан спартакиадын 8 зүйлөөр мүрысөөнэй үнгэргэгдэһэнэй һүүлээр 79 очко абаһан «Труд» бүлгэмэй команда түрүүлжэ ябана. 56 очкотой «Забайкалец» гэжэ спортын клубай спортсменүүд хоёрдохи, 51 очкотой болоһон «Урожай» бүлгэмэй команда гурбадахи һуурида гараа. Үлэһэн 9 зүйлөөр мүрысөөнүүд 1975 ондо үнгэргэгдэхэ. Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойн һайндэрэй үдэр спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн үнгэргэгдэхэ байна.

* * *

Спортивна гимнастикаар һурагшадай дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Октябрьска районой 19-дэхи һургуулиин спортын зал соо хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Улаан-Үдын 45-дахи һургуулиин һурагша Оля Чеусова басагад соо һоо эрхимлээ. Тиихэдэ 20-дохи һургуулиин һурагша Витя Нимбуев хүбүүдэй дундаһаа түрүүлжэ гараба. Октябрьска районой эдир гимнастнууд командаараа илаһан байна. Железнодорожно районой спортсменүүд хоёрдохи, Яруунын аймагай Гүндын һургуулиин түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Мүрысөөнэй дүн согсологдожо, республикын суглуулагдамал команда бүридхэгдэбэ. Энэ команда һурагшадай үбэлэй амаралтын үедэ Братск хотодо үнгэргэгдэхэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоны түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха байна.

Б. МИРОМАНОВ.

Уншагшадтаяа уулзаба

Һаяхан Толтойн дунда һургуулиин байшан соо буряад поэзиин үдэшэ боложо, багшанар ба һурагшад поэтесса Цырендулма Дондогойтой уулзаба.

Үдэшын эхилхэдэ, Цырендулма Дондогой өөрынгөө бэшэһэн шүлэгүүдые уншажа, шагнагшадые ехэ һонирхуулба. Һүүлдэнь асуудалнуудта харюусажа, хайшан гэжэ ямар арга хэрэглэжэ буряад шүлэг, зохёолнуудые бэшэхэб гэһэн заабаринуудые үгэбэ.

Тус һургуулиин буряад хэлэ ба литературын багша Софья Доржиевна Сотникова Ц. Дондогойн бэшэһэн олон шүлэгүүдтэй номуудые харуулжа, тэдээн соо бэшэгдэһэн шүлэгүүдэй удха шанар тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Тэрэнэй удаа «Уран гартан» гэжэ литературна кружогто хабаададаг хүүгэд хүндэтэ айлшандаа өөһэдынгөө шүлэгүүдые уншаба. Булад Истаев, Жимбэ Таряшинов, Туяана Сымбелова, Кеша Армаев гэгшэдэй шүлэгүүд аймагай газетын хуудаһануудта толилогдоһон байна.

Уулзалгын үедэ Эля Бандеева, Оля Фролова, Люба Амбаева болон бусад һурагшад буряад поэдүүдэй шүлэг дээрэ бэшэгдэһэн дуунуудые уран һайханаар гүйсэдхэбэ.

Үдэшын түгэсхэлдэ кружогой эдэбхитэдэй гараар бүтээгдэһэн дурасхаалта бэлэг айлшандаа барюулба. Ц. Дондогой хүүгэдтэ бүхы арга боломжоёо хэрэглэн оролдосотойгоор һурахыень, шүлэг, зохёол олоор бэшэхыень хүсэбэ.

Аршаанда амаржа байхадаа бэшэһэн «Түнхэн», «Хэнгэргэ», «Ёохор», «Зуун-Морин» гэһэн шүлэгүүдээрээ шагнагшадые ехэтэ баясуулба.

Б. БИРБАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Республикын нэгэ үдэр» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна комитедүүдэй пленумүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажал тухай хуули эбдэхэ» — М. Марковагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ жэлэй амисхаал» — фоторепортаж.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — «Буратинын выставкэ» (үнгэтэ). 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.40 — «Орленок» телестудида, «Красное сормово» заводой Социалис Ажалай Герой, электро-гагнууршадай бригадир В. В. Пайщиковтай уулзалга. 15.15 — «Бидэнэр БАМ бариннабди» — документальна фильм. 15.25 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 15.55 — «Уласхоорондын һонин». 16.35 — «Киногоор аяншалагшадай клуб».

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 17.45 — «Здравствуй, сосед!», «Пари», «Общая стена», — телевизионно уран һайханай богонихон фильмүүд түрүүшынхеэ харуулагдаха. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Гүрэнэй Красноярска Сибириин хатарай ансамблиин концерт. 20.15 — «Шатараар оронэй чемпионат». 20.45 — Классическа хүгжэмэй концерт.

Улаан-Үдэ. 21.40 — «Ганай бэшэгүүдээр». 22.10 — «Дуунтай уулзалга» (буряадаар).

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 30-һаа январиин 5 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Үхибүүдтэ «Ерыш наашаа, онтохон!» 19.45 — Үхибүүдтэ «Факир из 4-го «В», телевизионно фильм. 20.05 — Телевизионно һонин (ородоор ба буряадаар). 20.40 — «Березовый сок» гэжэ концерт. 21.25 — «Республикын түүхэ домог — 1974 он». 22.15 — «Будамшуу шэнэ жэл угтахала яарана».

ВТОРНИК, 31

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 15.40 — «Оромнай шэнэ жэлэй урда тээ». Бүхэсоюзна репортаж, (үнгэтэ). 16.15 — «Дуу, хатараа таанадта зорюулнабди», уран һайханай самодеятельностиин концерт. 17.05 — Спортын һонин (үнгэтэ). 17.35—17.45 — Забһарлалга. 17.45 — «Лев Гурыч Синичкин» — телевизионно уран һайханай фильм (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Шэнэ жэлэй сэнхир галхан» — (үнгэтэ). 20.30 — «Советскэ Союз тухай гадаадын айлшадай һанамжа».

Улаан-Үдэ. 23.50 — «Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд!». Амаршалга.

«Орбита». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — «Необыкновенный концерт». С. Образцовой хүтэлбэри доро. Түбэй кукольна театрай фильм-зүжэг (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 02.10 — «Циркын галнууд». 02.40 — «С чемоданом юмора вокруг света» — телевизионно уран һайханай фильм (Болгари). 02.55 — «13 стульев» телевизионно театр. 04.00 — 04.10 — Забһарлалга. 04.10 — «Үбэл болоһон уулзалга». Уянгата дуунай концерт. 04.40 — «Минии Орон» — телевизионно документальна фильм. 04.50 — «Шэнэ жэлээр, нүхэдүүд!». Совет арадта амаршалга.

ЯНВАРИИН 1. СРЕДА
ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ҺАЙНДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.30 — «Чтобы с песней в Новый год войти» — концерт-амаршалга.

«Орбита». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа. «Ну, погоди!» (4—6 хубинууд), «Аленький цветочек». 14.10 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг (үнгэтэ). 14.45 — «Уран шүлэг». Совет поэдүүдэй шүлэгүүд. 15.10 — «Чудак из пятого «Б» — уран һайханай фильм. 16.40 — 16.50 — Забһарлалга. 16.50 — «1974 оной дуун». Бүхэсоюзна телевизионно фестивалиин түгэсхэлэй концерт, (үнгэтэ). 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «1974 оной дуун» түгэсхэлэй концертын үргэлжэлэл. 20.20 — «Люди и манекены» телевизионно уран һайханай фильм (үнгэтэ, хоёрдохи фильм. 21.35 — «Советскэ Союз тухай гадаадын айлшадай һанамжа (үнгэтэ). 21.50 — «Нүхэдүүдэй хүгжэмтэ амаршалга». 22.10 — «Проснись и пой» — Москвагай сатирын театрай фильм-зүжэг (түрүүшынхеэ харуулагдаха). (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ЧЕТВЕРГ, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Бронзовая птица» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери), түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 14.05 — «Веселые нотки». 14.20 — 18.30 — Забһарлалга.

«Орбита». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Номуудай орон руу аяншалга». 19:25 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 19.50 — «Театральна уулзалга». 21.20 — «Шэнэ жэлэй интервью» — хүгжэмтэ программа. 22.10 — Эрдэм наукын 1974 оной нээлтэ шэнжэлгэнүүд. 22.40 — «Три дня в Москве», телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери) түрүүшынхеэ харуулагдаха. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — «Түрэл аялганууд». 19.30 — Документальна фильм.

ПЯТНИЦА, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Бронзовая птица» — телевизионно уран һайханай фильм 2-дохи сери). 14.05 — 18.30 — Забһарлалга.

«Орбита». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Һурагшадта «Юнкор» — телевизионно клуб. 19.20 — Телевизионно һонин. 19.40 — «Хүн ба байгаали». 20.20 — «Две, музы М. Чюрлениса» — түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдана.

«Орбита». 20.50 — Хари гүрэнэй эстрадын артистнуудай концерт (үнгэтэ). 22.15 — Документальна фильм. 22.40 — «Три дня в Москве» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 — Классическа хүгжэмэй концерт. 19.35 — «Шатарай һургуули». 20.05 — «Хүн — коллектив, — экономико».

СУББОТО, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Бронзовая птица» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 14.05 — «Бэеын элүүр энхэ» гэжэ программын почто. 14.35 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 15.05 — «В мире бизнеса». «Торговцы» оружием» — 3-дахи дамжуулга. 15.30 — «Киногой һонин». 17.00 — 17.10 — Забһарлалга. 17.10 — «Телевизор харагшадай асуудалнуудта «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков харюусана. 17.55 — «Баледтэ дуратайшуулда». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Циркын галнууд». 19.30 — «Соломенная шляпка» — телевизионно фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. (үнгэтэ). 21.40 — «Баледтэ дуратайшуулда». 22.15 — «Киногой һонин». 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ВОСКРЕСЕНИ, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб»! 14.00 — Телевизионно уран һайханай фильм, (үнгэтэ). 15.10 — «Хүгжэмтэ киоск», (үнгэтэ). 15.40 — Киногоор аяншалагшадай клуб (үнгэтэ). 16.25 — «Мороз и солнце» — телевизионно документальна фильм. 16.45 — Уласхоорондын һонин». 17.15 — 17.25 — Забһарлалга. 17.25 — «13 стульев» — телевизионно багахан театр. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — Эстрадна концерт. 19.30 — «Агаарай долгиндо — «Залуу наһан». «Шэнэ жэл юртэмсэ дээгүүр алхална». 20.15 — «Хүдөөгэй час» (үнгэтэ). 21.15 — Н. К. Рерихэй зохёолнууд выставкэ дээрэ. 21.45 — «Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэл» — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Социалис Ажалай Герой «Уралмаш» заводой бригадир А. И. Храмцовтой хэһэн хөөрөөн. 21.55 — «Отелло в Дюлахазе» — уран һайханай фильм (Венгри). 23.20—23.30 — Забһарлалга. 23.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54 93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительсва и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67,81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01662. Заказ № 0444